

PROJEKT : »VIS ŽIRI«

Vizija in strategija razvoja občine na podlagi vrednot in stalne
participacije občanov

Žiri, december, 2015

Priprava strategije trajnostnega razvoja Občine žiri je potekala v okviru skrajšanega projekta po metodi »VIS« (vizija in strategija razvoja občine na podlagi vrednot prebivalcev), za katerega je občina Žiri sklenila pogodbo št. 300-1/2015 dne 14. 01. 2015. Pripravo razvojnega dokumenta je s strani izvajalca vodil mag. Bojan Mažgon (MMB), s strani naročnika pa Rok Prešern (Občinska uprava).

Namen priprave razvojne strategije po metodi »VIS« je zagotovitev ključnih strateških smernic občinski upravi in vsem razvojnim akterjem v občini, ki bodo smiselno povezale dosedanja razvojna prizadevanja, programe in projekte v sklenjeno in medsebojno povezano celoto, s ciljem zagotavljanja učinkovitega trajnostnega razvoja in vključevanja vseh razpoložljivih razvojnih potencialov. Še zlasti mora biti poudarjena vloga trajnostnega razvoja, ki teži k razvoju območja, upošteva omejitve in regeneracijske možnosti okolja.

KAZALO VSEBINE

Povzetek gradiva »VIS Žiri«	5
1 Udeleženci in metodologija projekta »VIS Žiri«	9
1.1 Udeleženci	9
1.2 Metodologija	9
2 Analiza stanja	11
2.1 Ocenitev konkurenčnosti	11
2.1.1 Uvod	11
2.1.2 Gorenjska razvojna regija	11
2.1.3 Statistična slika občine Žiri	18
2.1.4 SWOT analiza na temelju mnenj prebivalcev o razvojnih prednostih, slabostih, priložnostih in nevarnostih občine Žiri	21
2.1.5 Zaznavanje konkurenčnosti občine Žiri v sosednjih občinah	22
3 Vrednote in vizija prebivalcev občine Žiri	23
3.1 Vrednote prebivalcev občine	23
3.1.1 Najpomembnejši dejavniki kvalitete življenja prebivalcev občine Žiri	23
3.1.2 Vrednote, ki bodo pomembne v prihodnosti	24
3.1.3 Glavne razvojne smeri občine Žiri	25
3.1.4 Predeli občine, ki so po mnenju prebivalcev najbolj potrebni razvoja	26
3.2 Vizija prebivalcev občine Žiri	27
4 Usklajenost vizije občine s politikami EU in nacionalnimi strategijami ter programi	28
4.1 Vpliv obstoječih razvojnih dokumentov	28
4.1.1 Na ravni EU	28
4.1.2 Na ravni države	33
5 Ključni cilji občine Žiri z zasnovo operativnih programov	35
5.1 I. STEBER: GOSPODARSTVO	35

5.1.1	Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015 (skupna ocena: 2,96).....	37
5.1.2	Ključni cilji v I. razvojnem stebru »GOSPODARSTVO«.....	39
5.1.3	Ukrepi (zasnova operativnih programov).....	40
5.2	II. STEBER: PROMET.....	46
5.2.1	Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015 (skupna ocena: 3,26).....	46
5.2.2	Ključni cilji v II. razvojnem stebru »PROMET«.....	48
5.2.3	Ukrepi (zasnova operativnih programov).....	48
5.3	III. STEBER: OKOLJE.....	51
5.3.1	Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015 (skupna ocena: 3,37).....	51
5.3.2	Ključni cilji v III. razvojnem stebru »OKOLJE«.....	53
5.3.3	Ukrepi (zasnova operativnih programov).....	53
5.4	IV. STEBER: IZOBRAŽEVANJE.....	56
5.4.1	Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015 (skupna ocena: 3,53).....	56
5.4.2	Ključni cilji v IV. razvojnem stebru »IZOBRAŽEVANJE«.....	57
5.4.3	Ukrepi (zasnova operativnih programov).....	57
5.5	V. STEBER: KVALITETA ŽIVLJENJA.....	60
5.5.1	Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015 (skupna ocena: 3,34).....	60
5.5.2	Ključni cilji v V. razvojnem stebru »KVALITETA ŽIVLJENJA«.....	63
5.5.3	Ukrepi (zasnova operativnih programov).....	63
5.6	Nasveti za uspešno izvedbo ukrepov.....	68
6	Vpeljava kazalnikov za spremljanje izvajanja projekta VIS Žiri.....	70
6.1	Nabor kazalnikov.....	70
6.1.1	Kazalnik »GOSPODARSTVO«.....	71
6.1.2	Kazalnik »PROMET«.....	72
6.1.3	Kazalnik »OKOLJE«.....	73
6.1.4	Kazalnik »IZOBRAŽEVANJE«.....	74
6.1.5	Kazalnik »KAKOVOST ŽIVLJENJA«.....	75
6.1.6	Skupni kazalnik vseh 5 stebrov.....	75

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prikaz SWOT analize gorenjske razvojne regije (RRP 2014 – 2020).....	12
Tabela 2: Shematski prikaz SWOT analize	21
Tabela 3: Najpomembnejši dejavniki kvalitete življenja prebivalcev občine Žiri	23
Tabela 4: Cilji in ciljne vrednosti do leta 2020.....	34
Tabela 5: Tabela udeležencev-skupaj	36
Tabela 6: Numerično ocenjevanje kategorij na področju gospodarstva	37
Tabela 7: Ocene turistične ponudbe in kvalitete bivanja v Žireh s strani sosednjih občin..	38
Tabela 8: Kvantificirani cilji v I. stebru (GOSPODARSTVO) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na skupni kazalnik »gospodarstvo«) in izbranimi kazalniki	39
Tabela 9: Ocenjevane kategorije s področja prometa in telekomunikacij.....	46
Tabela 10: Kvantificirani cilji v II. stebru (PROMET) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnik »promet«) in izbranimi podatki za opazovanje	48
Tabela 11: Ocenjevane kategorije s področja okolja	51
Tabela 12: Kvantificirani cilji v III. stebru (OKOLJE) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnik »okolje«) in izbranimi podatki za opazovanje	53
Tabela 13: Ocenjevane kategorije s področja izobraževanja	56
Tabela 14: Kvantificirani cilji v IV. stebru (IZOBRAŽEVANJE) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnik »izobraževanje«) in izbranimi podatki.....	57
Tabela 15: Ocenjevane kategorije s področja kvalitete življenja	60
Tabela 16: Stopnja zaupanja v občino	62
Tabela 17: Kvantificirani cilji v V. stebru (KVALITETA ŽIVLJENJA) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnik »kvaliteta življenja«) in kazalniki za opazovanje	63
Tabela 18 : Pričakovane letne vrednosti vseh kazalnikov	76 , 77

POVZETEK GRADIVA »VIS ŽIRI«

Načrtovati za prihodnost pomeni, da sedanje vire uporabimo na učinkovit način. Uspešen »strateško ekonomski načrt« vključuje več pomembnih elementov in predstavlja učinkovito rabo premoženja ali virov občine. Projekt VIS predstavlja prispevek k aktualnim dogajanjem v Evropski uniji, kjer si prizadevajo za večjo prisotnost civilne družbe pri odločanju in razvoju lokalnih skupnosti. Osnovni cilj projekta »VIS Žiri« je, da se na podlagi analitičnega pristopa ob angažmaju lokalnega prebivalstva doseže konsenz o viziji razvoja lokalne skupnosti, ki temelji na vrednotah ljudi. Na ta način želimo doseči čim višjo stopnjo soglasja prebivalcev o temeljni razvojni viziji in strateških usmeritvah in s tem okrepiti zavezo znotraj občine za uresničevanje strategije.

V projektu, ki se je pričel v mesecu februarju 2015, je sodelovalo skupaj 510 ljudi – od tega 342 prebivalcev občine (139 nadpovprečno angažiranih, 203 naključno izbranih občanov občine Žiri), 159 občanov sosednjih občin, 5 sodelavcev strokovnih služb občine Žiri in 4 sodelavci družbe, ki je vodila projekt. V analitičnem delu je bilo obdelanih preko 15.000 informacij, komentarjev, ocen in predlogov prebivalcev.

VSEBINA:

Analiza stanja

Ocenitev konkurenčnosti vsebuje swot analizo Gorenjske razvojne regije, dojetanje prebivalcev občine Žiri o komplementarnosti v regiji ter swot analizo mnenj prebivalcev o razvojnih prednostih, slabostih, priložnostih in nevarnostih občine Žiri. Poleg tega so podani tudi pogledi prebivalcev sosednjih občin na konkurenčnost občine Žiri.

Vrednote in vizija

Pred oblikovanjem vizije je analizirano stanje, v katerem se občina nahaja. Upoštevani so tudi kazalniki, ki ponazarjajo uspešnost oz. prednosti občine. Glede na dobljene rezultate kazalnikov uspešnosti in glede na vrednote prebivalcev, ki so analizirane v tem poglavju, je bilo mogoče določiti vizijo, ki je enostavna, jasna in razumljiva.

Kot najpomembnejše vrednote se pojavljajo: inovativnost, podjetnost, tehnološki razvoj, povezanost znotraj občine in v regiji, okoljska osveščenost, pritegovanje talentiranih posameznikov v občino ter pripadnost skupnosti.

Prebivalci s svojimi vrednotami so sliko prihodnosti - vizijo svojega kraja, opisali takole:

- Občina Žiri bo kakovostno in varno bivalno okolje, kjer se bo vsak občan počutil doma in vključen v življenje občine.
- Žiri bo občina z uspešnim gospodarstvom, kjer bo v ospredju industrija, podjetništvo in turizem .
- Usmerjena bo k inovativnosti, ustvarjalnosti, okoljski osveščenosti, solidarnosti, znanju, medsebojni povezanosti in odprtosti v svet.
- Razvoj bo temeljil na načelih trajnosti, upošteva visoke okoljske standarde ter na vključenosti in povezanosti celotnega območja občine.

Ključni cilji z zasnovo operativnih programov

V tem poglavju sledi obravnava po področjih, kjer je vsak od petih razvojnih stebrov razdeljen na tri dele:

- V prvem delu so predstavljeni elementi s stališča zaznavanja prebivalstva, ki odražajo dojemanje sedanjega stanja in določena pričakovanja.
- V drugem delu posameznega razvojnega stebra opredeljeni jasni cilji, ki pomenijo pogoj za vzpostavitev preglednega monitoringa strategije. Cilji, plani in strategije same po sebi ne vodijo do uspeha – to lahko naredijo le ljudje in vrednote, ki jih pri tem usmerjajo, zato je doseganje kvantificiranih ciljev dopolnjeno še z vrednotami oz. zadovoljstvom prebivalcev. Na ta način je v kazalnikih zagotovljena stalna participacija občanov.
- V tretjem delu je nabor možnih konkretnih ukrepov za uresničevanje zastavljenih ciljev na ravni posameznih področij razvojnega stebra. Na podlagi nabora ukrepov občina pripravi »projekte na zalogo«, s katerimi pripravljena pričakuje ugodne priložnosti oz. ustvarja ugodno klimo za njihovo realizacijo.

Poglavje s ključnimi cilji in zasnovo operativnih programov je »živi« del razvojnega dokumenta, ki ponuja na eni strani kvantificirane cilje kot standarde kvalitete življenja, ki jih želimo doseči, na drugi strani pa nas opozarja na potrebne ali možne ukrepe, ki bi jih morali izvesti, da bi takšno stanje dosegli. Ta del občina v skladu z realnostjo dopolnjuje in izpopolnjuje z namenom uresničevanja vizije. Posledica razumevanja tega dela so številni »projekti na zalogo«, s katerimi je občina pripravljena na priložnosti državnih in EU razpisov. V izvedbenih projektih (NRP) se bo treba v prihodnje pri vsakem vprašati: kateri cilj se uresničuje z njegovo izvedbo in kaj se v posameznem stebru v zvezi z njim dogaja!

Vpeljava kazalnikov za spremljanje

Agregatni kazalniki v petih razvojnih stebrih zagotavljajo stalno spremljanje doseganja zastavljenih ciljev in so odraz doseganja absolutnih kvantificiranih ciljev, standardov kvalitete življenja in zadovoljstva prebivalcev. Podkriterije, ki vplivajo na kazalnik posameznega stebra je možno dopolnjevati oz. spreminjati njihovo pomembnost (ponder), kar je posebej važno v primerih, ko bo neko področje doseglo zelen standard oz. se bo pojavila potreba po drugačni obravnavi zaradi drugačnih okoliščin. Vsak kazalnik (podkriterij) ima svojega skrbnika v občinski upravi.

Podatke za pripravo kazalnikov zagotovi občina vsako ali vsako drugo leto v istem času in sicer v mesecu marcu, ko pridobi potrebne ocene zadovoljstva prebivalcev in izpolni zgornje dele tabel z doseženimi kvantificiranimi cilji.

V tabeli vrednosti podkriterijev je možno spremljati in primerjati pričakovane vrednosti v posameznih prihajajočih letih z dejanskimi vrednostmi. Vsakoletna analiza kazalnikov, bo opozarjala tudi na enakomeren razvoj vseh dejavnosti in ustreznost sprejetih ukrepov.

Zaključek

Za občino Žiri predstavlja projekt VIS orodje, s katerim se sistematsko loteva reševanja problemov in pomanjkljivosti v soglasju s prebivalci in izvaja ukrepe, s katerimi zasleduje doseganje zastavljenih ciljev ter povečanje zadovoljstva prebivalcev.

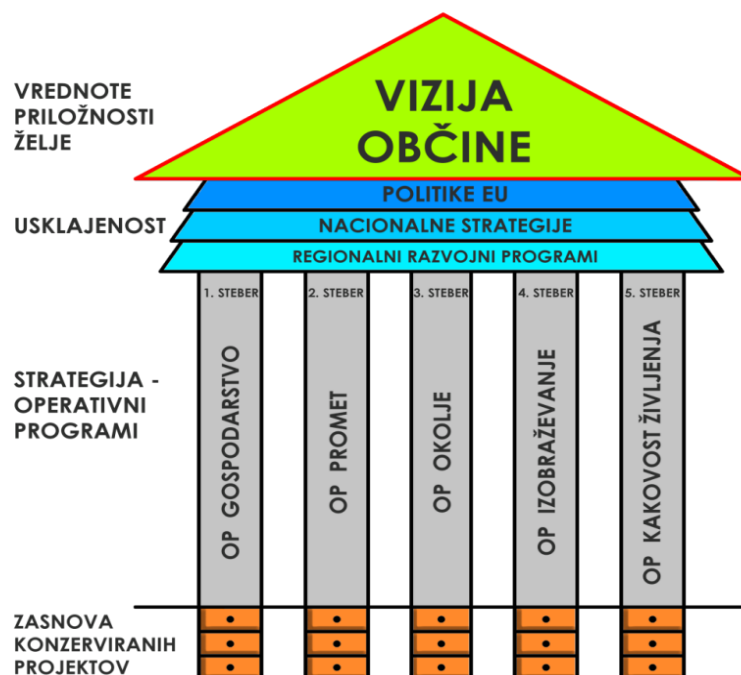
VIZIJA PREBIVALCEV OBČINE ŽIRI

OBČINA ŽIRI

VIS®
vizija in strategija občine

PROJEKT VIS:

1. Analiza obstoječega stanja (analize, ankete...)
2. Priprava vizije občine
3. Zasnova operativnih programov
4. Usklajenost vizije in OPP s politikami EU in nacionalnimi strategijami ter programi
5. Zasnova projektov - moderacija idejnih zasnov za projekte na zalogo

Žiri , december 2015

1 UDELEŽENCI IN METODOLOGIJA PROJEKTA »VIS ŽIRI«

1.1 Udeleženci

Pri projektu »VIS ŽIRI« je skupaj sodelovalo 510 udeležencev :

- Prebivalci občine Žiri (342)
- Župan in občinska uprava občine Žiri (5)
- Izvajalec projekta: MMB mag. Bojan Mažgon s.p. (4)
- Prebivalci sosednjih občin (159).

1.2 Metodologija

Metodološko smo strateški dokument »VIS Žiri« izdelali v naslednjih korakih:

- izvedba delavnic z nadpovprečno angažiranimi prebivalci občine – 119 sodelujočih (izpolnjevali so strukturiran vprašalnik s 40 poglobljenimi vprašanji, podvprašanji in ocenami)
- izvedba terenske ankete z naključno izbranimi prebivalci občine Žiri na vzorcu 203 naključno izbranih udeležencev
- izvedba ankete o prednostih in slabostih občine Žiri v sosednjih občinah na vzorcu 159 naključno izbranih udeležencev
- izvedba delavnice o predlagani viziji, ciljih in potrebnih ukrepih z vodstvom občine in predstavniki društev – 20 sodelujočih.
- analiza obstoječih statističnih kazalnikov in drugih javno dostopnih podatkov za občino Žiri in izbrane slovenske občine
- analiza pridobljenih podatkov iz delavnic z občani in anket
- analiza primerov dobre prakse.

Skupaj je v projektu sodelovalo 510 udeležencev.

- a) Swot analizo in analizo prepoznavnosti občine je pripravila ekspertna skupina pod vodstvom mag. Bojana Mažgona na podlagi dejstev in pridobljenih podatkov iz delavnic s prebivalci, ankete med naključno izbranimi prebivalci občine, sosednjih občin in drugih okolij.
- b) Določitev kvantificiranih ciljev, ki opredeljujejo vizijo občine smo pripravili z delavnico na kateri je sodelovalo občinsko vodstvo in strokovni sodelavci občinske uprave. Delavnico je vodil mag. Bojan Mažgon.
- c) Zasnova operativnih programov predstavlja nabor možnih ukrepov, aktivnosti in projektov, ki jih bodo organi odločanja v občini obravnavali z namenom, da bi se dosegli kvantificirani cilji. Pri tej fazi uporabljamo izkušnje najrazvitejših občin in mest v Sloveniji in Evropi. Postopek je v sodelovanju z občinsko upravo vodil mag. Bojan Mažgon.
- d) Vpeljava kazalnikov za spremljanje izvajanja strateško razvojnega dokumenta občine.

Oblikovanih je pet agregatnih kazalnikov, ki so sestavljeni iz večjega števila podkriterijev, katere pa je možno spremljati tudi vsakega posebej:

1. **Gospodarski kazalnik**: upošteva stanje doseganje kvantificiranih ciljev in zadovoljstva prebivalcev s področja turizma, kmetijstva, drobnega gospodarstva, industrije in stanovanjske gradnje.
2. **Prometni kazalnik**: upošteva stanje doseganja kvantificiranih ciljev in zadovoljstva občanov na področju prometa in telekomunikacij.
3. **Okoljski kazalnik**: upošteva stanje doseganja kvantificiranih ciljev in zadovoljstva občanov na področju varovanja okolja in prostorskega planiranja.
4. **Kazalnik izobraževanja**: upošteva stanje doseganja kvantificiranih ciljev in zadovoljstva občanov z ustreznostjo materialnih in vsebinskih pogojev na področju vzgoje in izobraževanja.
5. **Kazalnik kakovost življenja**: upošteva stanje doseganja kvantificiranih ciljev in zadovoljstva občanov na področjih kulture, športa, zdravstva, sociale in varnosti bivanja.

Za spremljanje agregatnih kazalnikov in podkazalnikov po letih do leta 2025, je nastavljen koordinatni sistem, s katerim je možno kadarkoli primerjati dejanske letne vrednosti, ki jih je potrebno dosegati.

Pomembnost podkriterijev glede na posamezen kriterij določamo z neposrednim določanjem uteži (ponderjev), ki temeljijo na strokovnih presojah in jih je možno spreminjati s sklepom občnskega sveta.

Za kvalitetno odločanje so zelo pomembni obstoječi dokumenti, ki jih nismo omenjali (razne strategije, analize itd.) in javno dostopne analize gospodarskih gibanj, demografije ipd., ki jih je smiselno upoštevati in analizirati ob ključnih odločitvah.

2 ANALIZA STANJA

2.1 Ocenitev konkurenčnosti

2.1.1 Uvod

Občina se mora najprej zavedati svoje začetne pozicije, vedeti mora torej, kje se trenutno nahaja, zato pa je potrebna analiza stanja. Odgovoriti mora na pomembna strateška vprašanja, opredeliti svoje prednosti ter si prizadevati za odpravo pomanjkljivosti. V ta namen je treba preučiti konkurenčnost in razpoložljiv kapital občine, privlačnost lokacije ter pomembnost gospodarskega in družbeno-političnega okolja. Uspešna občina je tista, ki je učinkovita in uspešno tekmuje z drugimi za resurse privatnega in javnega sektorja, neuspešno občino pa opredeljujejo padanje populacije in zaposlenosti oz. nesposobnost odpravljanja socialnih in ekonomskih problemov.

2.1.2 Gorenjska razvojna regija

Ta statistična regija je skoraj v celoti alpska in deloma zaščitena kot narodni park. Njena značilnost so visoke gore, med katerimi je najvišja Triglav, simbol slovenstva. Razgiban relief in podnebje sta dobra osnova za turistično dejavnost. Gorenjska regija je v letu 2012 ustvarila skoraj 18 % vseh turističnih prenočitev v državi; večinoma so bile to prenočitve gostov iz tujine (76 %). Po številu ležišč na 1.000 prebivalcev je bila druga med regijami, čeprav jih je imela skoraj pol manj od obalno-kraške regije, prve po vrednosti tega kazalnika. Stopnja registrirane brezposelnosti je bila v letu 2012 tukaj najnižja v Sloveniji; za približno 3 odstotne točke je bila nižja od slovenskega povprečja in za približno 8 odstotnih točk nižja kot v pomurski regiji, kjer je bila najvišja. Tukajšnja kmetijska gospodarstva sodijo med večja v državi, tako po povprečni površini kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo kot tudi po številu glav velike živine na kmetijsko gospodarstvo, čeprav kmetijstvo v tej regiji gospodarsko ni najpomembnejša dejavnost. Izobrazbena sestava prebivalstva v tej regiji je razmeroma ugodna; delež prebivalcev brez izobrazbe, z nepopolno osnovno šolo ali osnovno šolo je bil v začetku leta 2013 nižji, delež prebivalcev z višjo ali visoko izobrazbo pa višji od slovenskega povprečja. Prebivalci te regije so skrbni pri ravnanju z odpadki; v letu 2012 so ločeno zbrali polovico vseh komunalnih odpadkov.

Tabela 1: Prikaz SWOT analize gorenjske razvojne regije (RRP 2014 – 2020)

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Ugodna geostrateška lega (letališče, X.koridor, obmejnost, bližina EU trgov), • privlačna krajina (TNP, narava, kulturna dediščina) za bivanje, turizem, • naravni viri (gozd, vode ...), • tehniška znanja in tradicija (IKT, Inovativna medicina, elektrotehnika, kovinska dejavnost, MIC, • nekaj globalnih podjetij in tržnih znamk (na primer »Slovenske Alpe«, Seaway, Bled, Kranjska Gora, TNP, Acroni ...), • Prepoznavne mednarodne prireditve (svetovni pokal v smučarskih skokih/poletih v Planici, Pokal Vitranc, svetovni pokal v biatlonu na Pokljuki, svetovno prvenstvo v veslanju na Bledu ...). • rast prebivalstva, • bogata naravna in kulturna dediščina, • znanje črpanja sredstev EU, • bogate izkušnje s čezmejnimi in transnacionalnim sodelovanjem, • bližina Ljubljane (lahko tudi slabost). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nizka, podpovprečna dodana vrednost, BDP, • šibka podjetniška kultura, • prenizka inovativnost, premalo razvitih novih proizvodov in storitev, • pomanjkanje kadrov za določene poklice, • raste delež brezposelnih med mladimi od 15 do 29 let, • neizkoriščene stare industrijske površine, • majhen delež potnikov v javnem prometu, • razdrobljenost in nepovezanost ustanov in ponudbe, • strukturne razlike znotraj regije, • premajhna prepoznavnost regije, • šibka kultura in veščine sodelovanja, • nezadostno razvita prometna infrastruktura, • zaostajanje prostorskih dokumentov za razvojnimi ambicijami.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Dostopnost in kakovost okolja (dejavnik za pritegovanje ustvarjalnih ljudi in investicij), • povezovanje med sektorji (tehnološki razvoj – turizem – kmetijstvo – izobraževanje), • regionalno povezovanje, • odpiranje Gorenjske v svet: lega na stičišču treh dežel, povezovanje z regijami v EU, • kakovost, specializacija, niše, odkrivanje novih trgov, • novi trendi: zdravje, eko, gibanje, alternativni viri energije, • ugodni pogoji za razvoj kreativne industrije, • ugodni pogoji za razvoj ponudbe na področju zdravstva, • razvoj lokalnih okolij in krepitev partnerstva skozi izvajanje pristopa (CLLD). 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturna zaostalost industrije (selitev proizvodnje – nadaljnja prestrukturiranja ...), • konkurenca cenejših držav in regij, • birokratske ovire in centralizacija odločanja v Ljubljani, • poglobljanje družbenih neenakosti, • ni še razvojnega sodelovanja v okviru predvidene nove zahodne kohezijske regije, • razvojno zaostajanje za Slovenijo in sosednjimi regijami (Ljubljana, avstrijska Koroška, Furlanija – Julijska krajina), • gorenjska kot tranzitna regija, • uvrstitev v kohezijsko regijo Zahodna Slovenija (na voljo manj razvojnih sredstev EU).

2.1.2.1 UGOTOVITVE IN RAZVOJNE SMERNICE

Na osnovi pripravljenih analiz in ugotovitev smo si načrtali razvojne smernice ter postavili vizijo razvoja naše regije »Gorenjska, tu želim živeti, delati in se igrati. Za njeno uresničevanje je postavljenih pet . razvojnih področij.

Tehnologije

Tehnologije V gorenjski regiji smo že vlagali v razvoj tehnoloških centrov. Imamo jih na področju IKT, pohištvene industrije, vodikove tehnologije, elektroindustrije in elektronike, novih materialov in tehnologij. S tem so dobro postavljene osnove za razvoj podpornega okolja, potrebna pa so še dodatna vlaganja, ki bodo razvojne centre okrepila, jih vključila v razvojne in dobaviteljske verige ter jih povezala z raziskovalno sfero. Ključen je tudi dostop do mladih talentov in njihovo vključevanje v razvoj novih tehnologij.

Inovativni proizvodi in storitve v enem okviru

Gorenjska, ne samo Gorenjska, temveč vsa Slovenija bi se morala osredotočiti na eno smer razvoja, po kateri bi postala prepoznavna za globalni trg. Podjetniško razmišljanje, ki se osredotoča na lokalni trg, je preveč omejeno. Zato je treba podjetja spodbuditi k razvoju inovativnih proizvodov in storitev, ki se bodo uspešno prodajali na tujih trgih. Pri tem bi seveda bil v veliko pomoč nek splošen okvir razvoja, ki bi pomagal pri prepoznavnosti izdelkov iz naše države. Zato smo si na Gorenjskem zamislili kolesarsko zgodbo »S kolesom na vrh«, znotraj katere razvoj na vseh področjih v regiji pelje v smer, ki ponuja prepoznavnost proizvodov in storitev s področja kolesarstva.

Od ideje do trga

Od ideje do trga Podjetja, ki so v prejšnjih letih uspešno vlagala v področje raziskav in razvoja, kar je največkrat spodbujala tudi država skozi razpise, se nemalokrat znajdejo pred težavo, da so razvila inovativen izdelek, potem pa ne vedo, kako najprej. Razvojne procese v podjetjih je treba okrepiti na celotni poti. Z miselnostjo »od ideje do trga« se spremeni poudarek pri načrtovanju inovativnega proizvoda ali storitve – načrtovanje inovativnega proizvoda vključuje tudi njegovo pozicioniranje na trgu.

Razvoj lastnih blagovnih znamk

Razvoj lastnih blagovnih znamk Na Gorenjskem in v Sloveniji imamo proizvajalce komponent za velike prepoznavne znamke na različnih področjih. Če smo sposobni narediti najboljšo komponento, ali smo sposobni narediti tudi celoten proizvod? Ali smo sposobni ustvariti lastno blagovno znamko? Naš cilj je, da do leta 2020 razvijemo lastno blagovno znamko in jo seveda pozicioniramo na trg.

Organiziranost turizma

Organiziranost turizma – povezanost turistične ponudbe regije povezanost turistične ponudbe regije povezanost turistične ponudbe regije Z vzpostavitvijo osnovnih platform za delovanje regionalne destinacijske organizacije (regijski spletni portal, imidž katalog, tržna znamka, zelena kartica ugodnosti, skupne promocijske aktivnosti) se je začelo tudi povezovanje in sodelovanje turističnega gospodarstva in javnega sektorja na področju turizma, ki bo pripomoglo k večji konkurenčnosti ponudbe regije. Za zagotovitev celovite turistične ponudbe je treba nadaljevati začeto medsebojno sodelovanje turističnih deležnikov ob upoštevanju posebnosti ponudbe ne samo v

regiji, ampak tudi medregijsko. Za boljšo prepoznavnost in konkurenčnost regije bo treba povečati kakovost in inovativnost celostne turistične ponudbe ter s skupnim učinkovitim trženjem in promocijo povečati prihodek iz turizma.

Kakovostna in inovativna ponudba turističnih produktov

Razvita je bila produktna strategija, ki jasno opredeljuje osredotočenost na nekaj najbolj prepoznavnih, privlačnih, konkurenčnih in zaokroženih produktov. Glede na motive prihoda ciljnega gosta je bilo definiranih šest produktnih sklopov: Aktivno (Outdoors), Sprostitev (Relax), Družinske počitnice (Family), Prireditve, dogodki in zabava (Events), Poslovna potovanja (Business), Raziskovanje (Discovery), znotraj teh pa nišne turistične produkte, ki so vezani na ožje motivacijske segmente. Pri nekaterih lahko rečemo, da so že dobro razviti, medtem ko je večina izmed njih v fazi razvoja. Ponudba je še vedno preveč razdrobljena, premalo specializirana in ne temelji na posebnostih regije. Razvoj mora temeljiti na spodbujanju oblikovanja močnih in edinstvenih produktov, ki temeljijo na zgodbah in doživetjih ter na kulturni in naravni dediščini. Na ta način se lahko posledično zagotovi bolj zanimivo ponudbo, ki bo pritegnila prihod gostov tudi izven sezone, hkrati pa bo motiv za daljše bivanje na destinaciji.

Naravna in kulturna dediščina

Naravna in kulturna dediščina Bogat potencial razvoja turistične ponudbe je že sama lega v edinem nacionalnem parku, Triglavskem narodnem parku (TNP), ter druge naravne danosti (območja Natura 2000). Zavedanje o pomembnosti trajnostnega razvoja turizma in podeželja lahko prinese dodano vrednost regiji le, če bomo zagotovili raznovrstne in inovativne turistične proizvode, temelječe na eko turizmu v povezavi z obnovljivimi viri energije in prijaznim transportom. Jedro razvoja mora temeljiti tudi na ohranjanju in še večji prepoznavnosti kulturne krajine ter kulturno-etnološke dediščine v mestih in na podeželju. V okviru slednje predstavlja velik neizkoriščen potencial nesnovna kulturna dediščina s poudarkom na etnografskih posebnostih posameznih krajev in z izstopajočimi svetovno znanimi entitetami (domača in umetnostna obrt, čebelarstvo, kulinarika, tradicionalne in svetovno znane športne in kulturne prireditve, glasba, običaji).

Povečanje trajnostne mobilnosti

Povečanje trajnostne mobilnosti Gorenjska ima zelo ugodno geostrateško lego, ki jo označujejo bližina evropskih letališč, avtocestna povezanost med glavnimi turističnimi kraji ter sodelovanje z ostalimi evropskimi trgi, ki omogočajo osnove za dobro dostopnost gostov v regijo. Večjo težavo predstavlja slaba organiziranost in povezanost javnega prevoza, ki bo temeljna naloga razvoja prometa v prihodnosti, če želimo povečati število potnikov v javnem prometu in omogočiti boljšo mobilnost gostov, ki pridejo v regijo. Spodbujanje zelenih prevoznih sredstev (električna kolesa, motorji in avtomobili ...), ureditev postajališč in spodbujanje kolesarjenja (v mestih, ureditev mreže kolesarskih poti) bodo pripomogli k izboljšanju varnosti, sonaravnemu razvoju in boljši kakovosti bivanja ljudi v teh krajih.

Zaposlovanje mladih

Zaposlovanje mladih Trenutno stanje in napovedi trga dela na Gorenjskem kažejo na porast mladih med brezposelnimi. V regiji se kaže premalo zaposlitvenih priložnosti za dobre in izobražene (predvsem mlade) kadre. Zato je ključno ustvarjanje novih

delovnih mest, dobrih pogojev za delo, razvijanje podjetniških priložnosti ter izvajanje programov za višjo zaposlenost mladih, predvsem izobraženih mladih. Priložnost za dvig ključnih in poklicnih kompetenc vidimo tudi v uvajanju vajeništva in pripravništva. Kot pomembni ukrepi se kažejo štipendiranje tako perspektivnih kot deficitarnih poklicev, karierna orientacija, popularizacija naravoslovja in tehniških strok, spodbujanje samozaposlovanja, podjetništva med mladimi, nadgradnja centrov DUO – prenos rokodelskih znanj na mlade ter njihovo usposabljanje za delovanje na trgu.

Razvoj novih programov za nove poklice

Zagotavljanje kadrov za potrebe regijskega gospodarstva je ključno. Na trgu dela se kaže razkorak med doseženo izobrazbo brezposelnih in zahtevami regijskega gospodarstva. To pomeni, da je treba programe rednega srednješolskega, višješolskega, visokošolskega in univerzitetnega izobraževanja prilagoditi potrebam regijskega gospodarstva in sodobnim zahtevam oziroma standardom znanj ter hkrati razvijati nove izobraževalne programe za nove poklice (trajnostni razvoj, učinkovita raba energije, zelena delovna mesta ...). Hkrati pa prenavljati programe poklicnega izobraževanja in povečevati ugled poklicnim šolam. Skrb za starejše in medgeneracijsko povezovanje.

Skrb za starejše in medgeneracijsko povezovanje

Staranje populacije, podaljševanje življenjske dobe prebivalstva ter sprememba trenda glede preživljanja starosti v domovih za ostarele kažejo na potrebo po razvoju novih modelov institucionalnega varstva starejših, kot so: oskrbovana stanovanja, soseske za starejše, medgeneracijska središča z dnevnimi centri za starejše. Priložnost, ki se kaže v medgeneracijskem sodelovanju, je v večjem poudarku na mentorstvu starejših mladim, prenosu znanj in kompetenc na mlajše generacije.

Multidisciplinarno vseživljenjsko izobraževanje

Treba je spodbujati vseživljenjsko učenje, krepitev dostopnost vseživljenjskega učenja tako z vidika posameznika kot delodajalcev, krepitev funkcionalno in digitalno pismenost. Treba je vključiti čim večje število prebivalcev regije v različne oblike vseživljenjskega učenja, da bi dosegli večjo zaposlenost ter socialno vključenost odraslih in višji življenjski standard.

Ustvarjanje pogojev za delovna okolja, ki promovirajo zdravje

Treba je spodbujati iniciative, usmerjene v izboljšanje splošne varnosti in zdravja zaposlenih, oziroma zmanjševati število poklicnih nezgod in poškodb ter bolezni, povezanih z delom, hkrati pa preventivno informirati o sodobnih boleznih, ki jih povzroča stres na delovnem mestu (izgorelost, depresija). Tako bi prepoznali bolezni in lahko hitreje ukrepali, kar bi posledično prineslo zmanjševanje odsotnosti z dela. Spodbujanje optimizacije dela in procesov v podjetju in spodbujanje vključevanja zaposlenih hkrati zmanjšuje stres na delovnem mestu ter večja produktivnost ter motivacijo zaposlenih.

Dosledna ureditev ravnanja s komunalnimi odpadnimi vodami

Dokončna ureditev ravnanja s komunalnimi odpadnimi vodami ni le v funkciji varovanja okolja, ampak tudi zaveza, ki jo lokalni skupnosti nalaga Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode. Je torej nujna in ker je kapitalsko najzahtevnejša, predstavlja za gorenjske občine največji izziv prihodnjega programskega obdobja.

Varovanje vodnih virov

Varovanje vodnih virov, predvsem zajetij namenjenih javni oskrbi prebivalcev s pitno vodo in umeščanje ustrezne infrastrukture na tem območju.

Povečanje deleža obnovljivih virov in varčne uporabe energije

Projekti, katerih cilj bo povečanje deleža obnovljivih virov energije, so za gorenjsko pomembni – ne le zaradi varovanja okolja v širšem smislu, ampak skupaj z revitalizacijo lesne industrije pripomorejo k izkoriščanju naravnega potenciala, po katerem izstopa regija.

Optimizacija odlaganja komunalnih odpadkov

Z razpadom konzorcija CERO so vsaj začasno ugasnila prizadevanja za skupni pristop gorenjskih občin k optimizaciji ravnanja s komunalnimi odpadki in dolgoročni načrt vzpostavitve odlagališča. Kljub temu so smiselna prizadevanja, da bi se našla skupna rešitev tega problema. Upoštevati hierarhijo ravnanja z odpadki: spodbujati postopke predelave in obdelave odpadkov, saj je odlaganje zgolj zadnja možnost ravnanja s preostankom obdelave odpadkov. Razvojna usmeritev je tudi ponovna uporaba odpadkov ter preprečevanje njihovega nastajanja.

Zatiranje tujih invazivnih vrst

Problem tujerodnih invazivnih vrst daleč presega regionalne meje, vendar je njegova rešitev za Gorenjsko zlasti z vidika ohranjanja varovanih območij pomembnejša. Gorenjska se bo v prihodnjem obdobju aktivno in sistematično vključila v prizadevanja, da se omeji širjenje tujerodnih invazivnih rastlinskih in živalskih vrst oziroma da se jih iz našega okolja odstrani.

Povečanje dostopnosti in funkcijska povezanost mest

Rešitev prometnih problemov Gorenjske – ozkih grl na državnih cestah, prometa v alpskih dolinah in visokih planotah, nerazvite kolesarske mreže in majhnega deleža potnikov v javnem prometu – je pomembna tako za okolje kot gospodarstvo. Je najkompleksnejši infrastrukturni projekt, sestavljen iz medsebojno močno povezanih delov. Zagotavljanje pogojev za večjo funkcijsko in infrastrukturno povezanost mest in drugih naselij ter vzdrževanje prometno-infrastrukturnih povezav v omrežju urbanih naselij.

Policentrični urbani sistem

Zasledovanje razvoja naselij v skladu z načeli policentričnega urbanega naselja, ki je opredeljeno kot omrežje naselij s svojimi gravitacijskimi zaledji.

Kompaktno mesto (naselje)

Upoštevanje načela razvoja mest na način, za katerega je značilna visoka gostota poseljenosti in prostorske ureditve z mešano rabo zemljišč z namenom boljše rabe obstoječega in načrtovanega prostora v njegovi horizontalni in vertikalni dimenziji.

Ohranjanje tradicionalne poselitve

Ohranjanje značilne morfologije naselij in spodbujanje njihovega notranjega razvoja ter hkrati aktivno ohranjanje bogate kulturne dediščine.

Ohranjena naravna in kulturna dediščina podeželja

Naravne vrednote in kulturna dediščina so zelo raznolike in dajejo regiji značilno identiteto, ki jo je treba ne le ohraniti, ampak aktivno vključiti v razvoj, da bi povečali

privlačnosti podeželja za bivanje, delo, preživljanje prostega časa, rekreacijo, turizem in razmah novih dejavnosti na podeželju.

Lokalna samooskrba in ekološko kmetovanje

Smotrnejše izkoriščanje kmetijskih površin in ostalih naravnih potencialov je temelj povečanja lokalne prehranske samooskrbe. Ohranjene avtohtone vrste, ohranjena tradicionalna kmetijska znanja z upoštevanjem sodobnih znanj in spoznanj, vedno večja ozaveščenost in skrb za okolje in zdravje podpirajo lokalno pridelavo hrane. Pri tem je pomemben tudi način pridelave, ki naj podpira dobre kmetijske prakse, tudi ekološko kmetovanje.

Gozdno-lesna predelovalna veriga

Treba je spodbujati učinkovitejšo rabo potencialov gozda in lesa z omejevanjem izvoza surovega lesa ter spodbujati rabo lesa kot obnovljivega vira energije, spodbujati ponovno odkrivanje lesa v gradbeništvu ter podpirati lesnopredelovalno industrijo.

Potreba po novih znanjih in prenosu znanj med generacijami

Za doseganje trajnostnega razvoja podeželja in dviga blaginje ljudi potrebujemo nova, dodatna znanja ter vedno bolj tudi znanja in izkušnje naših prednikov, da bomo znali izkoristiti prednosti, ki jih ponuja podeželje. Potreba po novih izobraževanjih in usposabljanjih se kaže na območju celotne regije, zato je najučinkoviteje skupaj razvijati in izvajati programe.

Pomanjkanje podjetniške in tržne naravnosti na podeželju

Sodobni trendi, vezani na zdrav način življenja, zavedanje o vplivih hrane na počutje in zdravje ter nujnosti varovanja in ohranjanja narave in okolja odpirajo nove podjetniške priložnosti na področju pridelave ter razmah dopolnilnih in ostalih dejavnosti na podeželju, kot so: predelava, turizem, izobraževanje, zdravstvo, šport, rekreacija.

VIZIJA RAZVOJA GORENJSKE REGIJE

Želimo Gorenjsko, ki ima zdravo okolje in hrano, je varna za rast naših otrok in privlačna za tuje otroke. Želimo Gorenjsko, ki spodbuja ustvarjalnost in človeške potenciale ter nudi možnosti uresničevanja delovnih vizij. Želimo visokokakovostne življenjske razmere. Želimo Gorenjsko, ki pomlaja. Želimo Gorenjce, ki bodo rekli:

»Gorenjska – tu želim živeti, delati in se igrati!

»Gorenjska – where I want to live, work and play.«

Vir : http://www.bsc-kranj.si/resources/files/doc/RRP_GORENJSKE_2014-2020.pdf

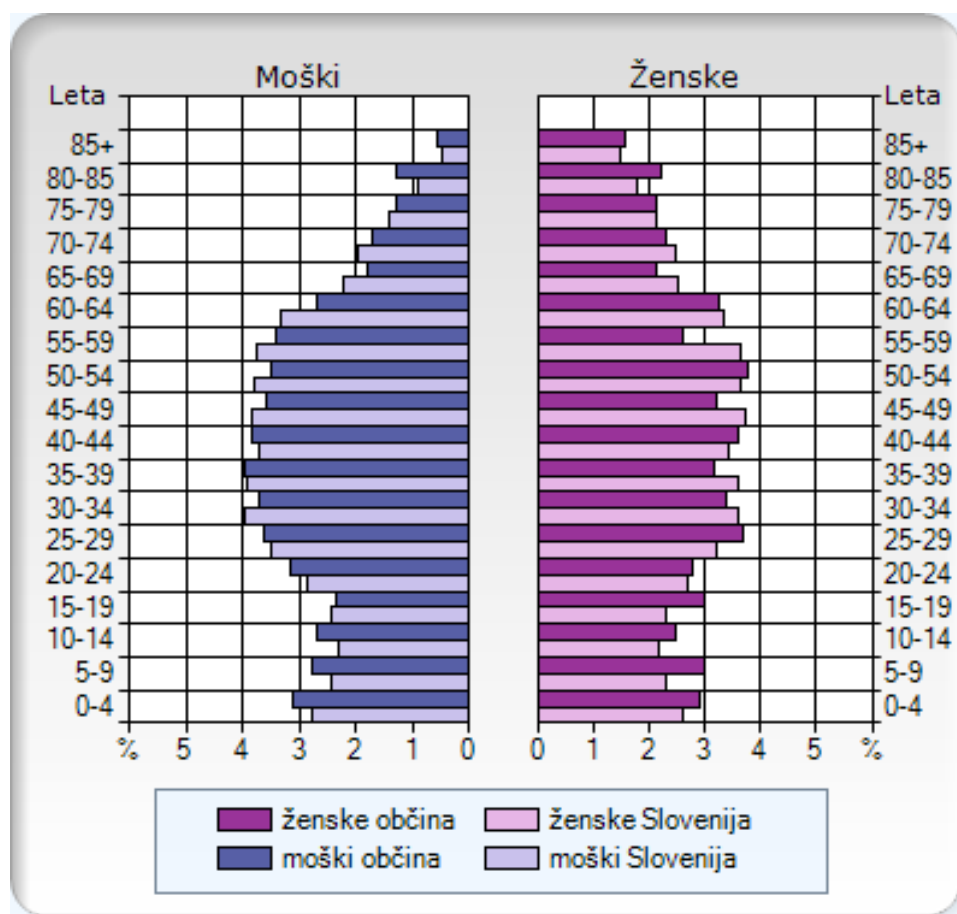
2.1.3 Statistična slika občine Žiri (Vir: SURS)

Občina Žiri je del gorenjske statistične regije. Meri 49 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 136. mesto.

Občina leži pretežno v Žirovski kotlini, ob naravni razvodnici med Jadranskim in Črnim morjem. Občina je širše znana po čipkarstvu in čevljarstvu; leta 2006 so v občini praznovali 100 let neprekinjenega delovanja Čipkarske šole Žiri.

Statistični podatki za leto 2013 kažejo o tej občini tako sliko:

Sredi leta 2013 je imela občina približno 4.850 prebivalcev (približno 2.400 moških in 2.500 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 103. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 99 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (102 prebivalca na km²).

Slika 1: Demografska struktura Slovenije in občine Žiri leta 2013

Statistični kazalniki za leto 2013	Občina ŽIRI	SLO
Gostota prebivalstva (preb/km ²)	99	102
Živorojeni (na 1.000 prebivalcev)	11,9	10,3
Umrli (na 1.000 prebivalcev)	7,8	9,4
Naravni prirast (na 1.000 prebivalcev)	4,1	0,9
Skupni selitveni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-15,4	0,2
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-11,3	1,1
Povprečna starost prebivalcev (leta)	40,7	42,2
Indeks staranja	99	119
Indeks staranja za ženske	122	146
Indeks staranja za moške	77	93
Vključenost otrok v vrtce (% med vsemi otroki, starimi 1-5 let)	85	75
Število študentov (na 1.000 prebivalcev)	55	44
Število diplomantov (na 1.000 prebivalcev)	12	9
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	85	100
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	89	100
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	5,9	13,1
Stopnja registrirane brezposelnosti za ženske (%)	5,5	13,8
Stopnja registrirane brezposelnosti za moške (%)	6,3	12,5
Stopnja delovne aktivnosti (%)	65,1	56,5
Število stanovanj, stanovanjski sklad (na 1.000 prebivalcev)	350	416
Tri-ali večsobna stanovanja, stanovanjski sklad (% med vsemi stan.)	84	61
Povprečna površina stanovanj, stanovanjski sklad (m ²)	106	81
Število osebnih avtomobilov (na 100 prebivalcev)	53	52
Povprečna starost osebnih avtomobilov (leta)	10,1	9,1
Komunalni odpadki (kg/preb)	240	320

Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 99 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (102 prebivalca na km²).

Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej v tem letu pozitiven, znašal je 4,1 (v Sloveniji 0,9). Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo višje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej negativen, znašal je -15,4. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil negativen, znašal je -11,3 (v Sloveniji 1,1).

Povprečna starost občanov je bila 40,7 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,2 leta).

Med prebivalci te občine je bilo število najmlajših – kar je značilnost le redkih slovenskih občin – večje od števila najstarejših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 99 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino nižja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 119). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju počasneje kot v celotni Sloveniji. Podatki po spolu kažejo, da je bila vrednost indeksa staranja za ženske v vseh slovenskih občinah višja od indeksa staranja za moške. V občini je bilo – tako kot v večini slovenskih občin – med ženskami več takih, ki so bile stare 65 let ali več, kot takih, ki so bile stare manj kot 15 let; pri moških pa je bila slika ravno obrnjena.

V občini sta delovala 2 vrtca, obiskovalo pa ju je 259 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1–5 let jih je bilo 85 % vključenih v vrtec, kar je več kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (75 %). V tamkajšnji osnovni šoli se je v šolskem letu 2013/2014 izobraževalo približno 500 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 200 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo povprečno 60 študentov in 12 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 44 študentov in 9 diplomantov.

Med osebami v starosti 15 let–64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 65 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (57 %).

Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 5,9 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (13,1 %). Med brezposelnimi je bilo tu – drugače kot v večini slovenskih občin – več moških kot žensk.

Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 15 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 11 %.

V obravnavanem letu je bilo v občini 350 stanovanj na 1.000 prebivalcev. Približno 84 % stanovanj je imelo najmanj tri sobe (tj. tri ali več). Povprečna velikost stanovanja je bila 106 m².

Skoraj vsak drugi prebivalec v občini je imel osebni avtomobil (53 avtomobilov na 100 prebivalcev); ta je bil v povprečju star 10 let.

V obravnavanem letu je bilo v občini zbranih 240 kg komunalnih odpadkov na prebivalca, to je 80 kg manj kot v celotni Sloveniji.

2.1.4 SWOT analiza na temelju mnenj prebivalcev o razvojnih prednostih, slabostih, priložnostih in nevarnostih občine Žiri

Cilj raziskave je bil ugotoviti, kako prebivalci občine Žiri dojemajo občino in svoj kraj, ali radi živijo v občini, kje vidijo prednosti in slabosti, kaj v svojem kraju pogrešajo. V ta namen smo obdelali področje prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti z nadpovprečno angažiranimi občani. Področje razvojnih priložnosti pa smo dodatno preverili z anketami naključno izbranih v občini Žiri ter v sosednjih občinah.

Tabela 2: Shematski prikaz SWOT analize

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Znanje – talentirani prebivalci • Naravne danosti • Tradicija • Kulturna dediščina • Odnos do okolja • Angažirani posamezniki • Gospodarstvo (prepoznavnost) • Odmaknjenost, umirjenost, delavnost 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepovezanost • Slabi razvojni programi • Komunalna in gospodarska infrastruktura • Odnos do okolja • Povezanost občine navzven • Cestna infrastruktura • Nevoščljivost
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Obrt in podjetništvo • Industrija • Turizem • Kmetijstvo - pridelovanje hrane • Izobraževanje • Šport • Kultura 	<ul style="list-style-type: none"> • Upravni problemi in politika • Komunalna infrastruktura • Težave v gospodarstvu • Nepovezanost • Demografija • Pomanjkanje vizije in strategije • Preveč zasebnih interesov • Beg možganov

Kot največji problem/slabost, zaznavajo nadpovprečno angažirani prebivalci v nepovezanosti med ljudmi in pravnimi subjekti v občini, slabih razvojnih programih, pomanjkljivi komunalni in gospodarski infrastrukturi, odnos do okolja in prevladovanje zasebnih interesov.

Priložnosti zaznavajo v izkoriščanju potencialov na področju obrti in podjetništva, industriji, turizmu kmetijstvu, izobraževanju in tudi s specializirano ponudbo na področju športa in kulture.

Tudi terenska anketa je v osnovi potrdila rezultate, do katerih smo prišli s poglobljenimi intervjuji z nadpovprečno angažiranimi posamezniki v občini. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti se ujemajo s tistimi, opisanimi v predhodni točki, vendar so odgovori manj strukturirani in natančni, kar je razumljivo zaradi metode izvedbe raziskave (manj časa za odgovore posameznika v anketi).

2.1.5 Zaznavanje konkurenčnosti občine Žiri v sosednjih občinah

V sosednjih občinah (Idrija, Gorenja Vas-Poljane, Škofja Loka, Vrhnika, Logatec, Železniki, Dobrova-Polhov Gradec) prebivalci ocenjujejo, da bi občina Žiri lahko bila najkonkurenčnejša v naslednjih panogah:

- **Industrija (čevljarstvo)**
- **Turizem**
- **Lesna industrija in obrt**
- **Šport (možnosti udejstvovanja in športni dogodki)**
- **Čipkarska obrt**
- **Bio kmetovanje itd.**

Prebivalcem sosednjih občin je v Žireh najbolj všeč :

- **Gostinska ponudba**
- **Šport (igrišča za nogomet in odbojko, skakalnice, moto zbor, kopališče)**
- **Pokrajina, okolje**
- **Alpina, čevljarstvo**
- **Prijazni ljudje**
- **Veselice, žuri, koncerti**
- **Kolesarske poti - kolesarski krog**
- **Cerkev Sv Martina**
- **Umetnost (čipke, klekljarice, slikarke, razstave)**
- **Rupnikova linija**

Prebivalci sosednjih občin v Žireh pogrešajo naslednje (oz. jih moti naslednje):

- **ceste (slab asfalt, obvoznica)**
- **premalo dogodkov (turistični, kulturni, športni)**
- **avtobusna in prometna povezava**
- **manjka trgovski center**
- **premalo turistične ponudbe**
- **premalo urejene površine (šport, sprehajanje, bazen)**
- **premalo aktivnosti za mlade**
- **propadajoč kino**
- **gostinska ponudba**
- **dva moto zbora**
- **kolesarske poti**

3 VREDNOTE IN VIZIJA PREBIVALCEV OBČINE ŽIRI

Pred oblikovanjem vizije smo analizirali stanje, v katerem se občina nahaja. Pri tem moramo poznati prednosti ter pomanjkljivosti občine. Upoštevali smo tudi kazalnike, ki ponazarjajo uspešnost oz. prednosti občine. Glede na dobljene rezultate kazalnikov uspešnosti in glede na vrednote prebivalcev, ki jih analiziramo v tem poglavju, je tako mogoče določiti vizijo, ki bo v prihodnosti pomagala do izboljšanja položaja in prepoznavnosti občine.

3.1 Vrednote prebivalcev občine

3.1.1 Najpomembnejši dejavniki kvalitete življenja prebivalcev občine Žiri

Tabela 3: Najpomembnejši dejavniki kvalitete življenja prebivalcev občine Žiri

Občani 203	Delavnice 119	Skupaj 322	Odgovor
115	35	150	Dobra zdravstvena oskrba
81	41	122	Varnost bivanja
76	31	107	Delovna mesta v bližini
61	38	99	Urejena infrastruktura
61	26	87	Dobre prometne povezave
55	12	67	Dobra oskrba prebivalcev
33	25	58	Dobre možnosti za šport in rekreacijo
43	10	53	Dobri med-sosedski odnosi
32	18	50	Dobri pogoji v vzgojnoizobraževalnih ustanovah
12	6	18	Zagotovljene socialne aktivnosti
9	4	13	Dobra duhovna oskrba
5	7	12	Kulturna ponudba in možnost udejstvovanja
8	2	10	Dobra turistična ponudba
2	1	3	Dobro sodelovanje in povezovanje
1		1	Dober župan
	1	1	Samooskrba
1		1	Uresničljiva vizija

Prebivalci občine Žiri v letu 2015 med dejavniki, ki so pomembni za kvaliteto življenja, najbolj cenijo dobro zdravstveno oskrbo v kraju, občutek varnosti bivanja, možnost zaposlitve v bližini, urejeno infrastrukturo, dobre prometne povezave, ustrezno oskrbo v smislu trgovin in storitev, dobre možnosti za šport in rekreacijo, dobre medsosedske odnose in primeren standard v šolah in vrtcih.

Obe skupini udeleženi občanov v analizi sta postavili na prvih pet mest enake dejavnike, vendar z majhnim odstopanjem glede na vrstni red.

3.1.2 Vrednote, ki bodo pomembne v prihodnosti

Prebivalci občine Žiri so na vprašanje, kje vidijo 3 najpomembnejše vrednote v prihodnosti odgovorili tako, da je mogoče njihove odgovore razvrstiti v naslednji dve skupini :

- Vrednote, povezane s post-modernim življenjskim slogom:

Občani 203	Delavnice 119	Skupaj 322	Odgovor
78	28	106	okoljska osveščenost
51	34	85	povezanost znotraj občine –soc. kapital
45	27	72	pritegovanje talentiranih posameznikov
53	18	71	povezanost občine navzven
31	19	50	pripadnost skupnosti
31	17	48	tolerantnost prebivalstva

- Vrednote, povezane s post-modernim razvojem gospodarstva:

Občani 203	Delavnice 119	Skupaj 322	Odgovor
123	61	184	inovativnost in podjetnost
107	40	147	tehnološki razvoj
8	2	10	zaposljivost generacije nad 65 let

Prebivalci so si enotni, da bo v prihodnjem razvojnem obdobju v Žireh najpomembnejši dejavnik inovativnost , podjetnost in tehnološki razvoj, ki ga mora spremljati okoljska osveščenost prebivalcev in gospodarstva ter povezanost znotraj občine – izkoristek lastnega socialnega kapitala.

Post-moderne vrednote nadpovprečno angažiranih in naključno izbranih prebivalcev so podobne. Prioriteta med obema skupinama se spreminja le pri vrednotah povezanih s post – modernim življenjskim slogom kjer občani stavijo na okoljsko osveščenost, »funkcionarji« pa se zavedajo problema nepovezanosti znotraj občine.

Najpomembnejše vrednote prebivalstva predstavljajo dobro osnovo za nadaljnji razvoj občine v skladu z Lizbonsko strategijo EU, dokumentom Evropa 2020 in slovenskimi državnimi razvojnimi dokumenti. Konkretni projekti, ki bodo sledili v fazi izvedbe in bodo odražali tovrstne vrednote, bodo imeli že v izhodišču velike možnosti za sofinanciranje iz virov EU, v kolikor bodo seveda v tehničnem smislu ustrezno pripravljani.

Post-moderne vrednote so pomembne zlasti z vidika uspešnosti lokalne skupnosti na daljši rok. Nahajamo se na prelomnici, ko se lokalne skupnosti iz delovnih okolij, ki so bila večinoma hierarhično zasnovana, spreminjajo v učeče se organizacije, pri katerih je poudarek na učenju, nadgradnji znanja in prenosu le-tega.

3.1.3 Glavne razvojne smeri občine Žiri

Prebivalci občine Žiri so v projektu VIS opredelili glavne pričakovane razvojne smeri v obdobju 2015 – 2025:

1. Inovativno gospodarstvo (čevljarstvo, lesna industrija, obrt, podjetništvo..), nova delovna mesta za mlade
2. Turizem (naravne danosti, športni in eko turizem, prireditve, nova delovna mesta)
3. Povezanost prebivalstva in sodelovanje (skupni projekti, dogodki in ponudba..)
4. Urejena in varna infrastruktura
5. Varno bivalno okolje za vse generacije
6. Šport in kultura v funkciji povezovanja društev in dogodkov...
7. Samooskrba – lokalne blagovne znamke v kmetijstvu (lokalna zavest ...)
8. Prijetno okolje, ki privablja mlade (bivanje, zabava, zaposlitev...)

Med glavnimi razvojnimi smermi izstopa inovativno gospodarstvo in turizem. Potenciale gospodarskega razvoja občani prepoznajo v obstoječi čevljarški industriji in lesni industriji, kjer si ob dodatnem razvoju obrti in podjetništva obetajo nova kvalitetna delovna mesta. Velik potencial zaznavajo tudi v turizmu, kjer opozarjajo na naravne danosti in možnosti športnega in eko turizma s prepoznavnimi prireditvami čemur bi dobro koristila urejena in varna infrastruktura. Varnost bivanja prihaja vse bolj v ospredje pričakovanj prebivalcev, šport in kultura pa pomenita priložnost za povezzovanje društev in dogodkov. V kmetijstvu je potrebna usmeritev na končne produkte, povezanost v lokalne blagovne znamke in ponudbo na domu, priložnost pa je tudi v eko –kmetijstvu. Z ustrežno strategijo ustvarjanja lokalne zavesti med prebivalci, lahko v veliko večji meri zaživi samooskrba, ki s seboj prinaša delovna mesta v več sektorjih.

Večina sodelujočih prebivalcev je mnenja, da bodo na razvojni poti cilji dosegljivi pod pogojem medsebojnega sodelovanja in povezovanja v smeri skupnih projektov, dogodkov in ponudbe.

3.1.4 Predeli občine, ki so po mnenju prebivalcev najbolj potrebni razvoja

LOKACIJA	ZAKAJ	SKUPAJ ODG.	NAP 119	NIP 203
CENTER ŽIROV	<ul style="list-style-type: none"> • Je ogledalo kraja – prvi vtis za turiste je slab • Nima ustrezne podobe in je neurejen • Je zgolj parkirišče, ki pa ni urejeno • Center naj bo namenjen srečevanju in druženju občanov • Potrebna prometna ureditev- krožišče in glavna ulica – Dobračeva • Stari objekti ob glavni cesti bi morali biti urejeni • Manjka park in več dogodkov • Nakupovalni center, kulturna dvorana in glasbena šola bi morali biti v centru 	151	66	85
SELO	<ul style="list-style-type: none"> • Odlična lokacija, ki pa ji manjka komunalna infrastruktura (kanalizacija, pločnik, kolesarska steza, javna razsvetljava..) • Nevarno zaradi prometa • Organizirati prevoz otrok v šolo • Pogrešamo trgovino 	48	21	27
STARE ŽIRI	<ul style="list-style-type: none"> • Razpadajoče stavbe • Slaba komunalna infrastruktura • Neizkoriščen turistični potencial (kulturna in naravna ponudba) • Pojav kriminalitete • Ni trgovine • Potrebna obvoznica 	42	17	25
Okolica	<ul style="list-style-type: none"> • Slaba infrastruktura (ceste, pločniki, kanalizacija, razsvetljava, optika...) • Vzpodbuditi vlaganja v kmetijstvo in turizem 	19	5	14
Pod Griči	<ul style="list-style-type: none"> • Pločnik in rasvetljava 	13	1	12
Dobračeva	<ul style="list-style-type: none"> • Pločnik in rasvetljava 	10		10
Industrijska cona	<ul style="list-style-type: none"> • Preozke ceste • 	8	5	3
Račeva	<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizacija 	8		8
Žirovski Vrh	<ul style="list-style-type: none"> • Slabe ceste 	6	3	3
Bedrih	<ul style="list-style-type: none"> • Novo poseljevanje 	5	5	
Brekovice, Nova Vas	<ul style="list-style-type: none"> • Slaba cesta 	4		4
Jarčja dolina, Breznica, Pustotnik,	<ul style="list-style-type: none"> • Slaba infrastruktura (ceste, pločniki..) • Ureditev vodotokov 	4	1	3

Štrajstova grapa,				
Mršak	<ul style="list-style-type: none"> Možnost kolesarske in tekaške steze Dom starostnikov 	3		3
Snopkova Grapa, Smrečje, Javornikova Grapa, Zabrežnik	<ul style="list-style-type: none"> Komunalna infrastruktura 	2	1	1

Legenda: NAP - nadpovprečno angažirani prebivalci
NIP - naključno izbrani občani

3.2 Vizija prebivalcev občine Žiri

Vizija prebivalcev je oblikovana na temelju vrednot, pomembnih dejavnikov kvalitete življenja, razvojnih priložnosti ter ključnih strateških točk na katerih bi naj občina utemeljila svoj nadaljnji razvoj v naslednjem srednjeročnem obdobju 2015 do 2025.

Na temelju mnenj in pričakovanj prebivalcev občine, SWOT analize in opredelitve realnih in izzivnih ciljev v obdobju do leta 2025, se je oblikovala naslednja

KROVNA RAZVOJNA VIZIJA PREBIVALCEV OBČINE ŽIRI:

- OBČINA ŽIRI BO KAKOVOSTNO IN VARNO BIVALNO OKOLJE, KJER SE BO VSAK OBČAN POČUTIL DOMA IN VKLJUČEN V ŽIVLJENJE OBČINE.
- ŽIRI BO OBČINA Z USPEŠNIM GOSPODARSTVOM, KJER BO V OSPREDJU INDUSTRIJA, OBRT, PODJETNIŠTVO IN TURIZEM.
- USMERJENA BO K INOVATIVNOSTI, USTVARJALNOSTI, OKOLJSKI OSVEŠČENOSTI, SOLIDARNOSTI, ZNANJU, MEDSEBOJNI POVEZANOSTI IN ODPRTOSTI V SVET.
- RAZVOJ BO TEMELJIL NA NAČELIH TRAJNOSTI, UPOŠTEVAJE VISOKE OKOLJSKE STANDARDE TER NA VKLJUČENOSTI IN POVEZANOSTI CELOTNEGA OBMOČJA OBČINE.

Pojasnilo vizije: Vizija odraža vrednote prebivalcev občine Žiri in naravne danosti, hkrati pa vsebuje temeljne strateške usmeritve EU in Slovenije, kar je pomembno pri pridobivanju sredstev iz evropskih in nacionalnih virov (kakovost življenja, trajnostni razvoj, samozaposlovanje, inovativnost, višja dodana vrednost). Temeljna hotenja

prebivalstva so usmerjena v gospodarski razvoj, razvoj podjetništva in ustvarjanje privlačne bivalne klime.

4 USKLAJENOST VIZIJE OBČINE S POLITIKAMI EU IN NACIONALNIMI STRATEGIJAMI TER PROGRAMI

4.1 Vpliv obstoječih razvojnih dokumentov

4.1.1 Na ravni EU

Strategija EU 2020 – temeljne strateške smernice

Strategija EU 2020 je zasnovana kot naslednica lizbonske strategije in je osredotočena na ključna področja politik, na katerih lahko sodelovanje med EU in državami članicami zagotovi najboljše rezultate ter na izboljšanje samega izvajanja te strategije z boljšo uporabo instrumentov, ki so na voljo.

Strategija temelji na treh prednostnih usmeritvah:

- pametni rasti (razvoj gospodarstva, ki temelji na znanju in inovacijah),
- trajnostni rasti (spodbujanje bolj konkurenčnega in zelenega gospodarstva, ki gospodarneje izkorišča vire) in
- vključujoči rasti (utrjevanje gospodarstva z visoko stopnjo zaposlenosti, ki krepi socialno in teritorialno kohezijo).

Komisija predlaga naslednje krovne cilje EU:

- 75 % prebivalstva v starosti od 20 do 64 let mora biti zaposlenih,
- 3 % BDP EU je treba nameniti raziskavam in razvoju,
- cilje 20/20/20¹ na področju podnebja in energetike je treba doseči (vključno z zmanjšanjem emisij za 30 % pod ugodnimi pogoji),
- delež mladih, ki se odločijo za zgodnjo opustitev šolanja, mora biti pod 10 % in vsaj 40 % mladih mora uspešno zaključiti terciarno izobraževanje,
- revščina naj bi ogrožala 20 milijonov ljudi manj kot danes.

Ti cilji so med seboj povezani, Komisija pa predlaga, da bi države članice pri prilagajanju strategije Evropa 2020 lastnemu položaju te cilje EU vključile v nacionalne cilje in načrtovano ukrepanje.

Regije 2020

Poročilo »Regije 2020²« je pripravil generalni direktorat Evropske komisije za regionalno politiko in vsebuje prvo analizo perspektiv verjetnega vpliva štirih največjih izzivov, (globalizacije, demografskih trendov, podnebnih sprememb ter porabe energije in oskrbe z njo) s katerimi se sooča Evropa, na regije. Poročilo na podlagi vrste kazalnikov določa „indeks ranljivosti“ ter navaja stopnjo ranljivosti posameznih

¹ 20/20/20: 20% zmanjšanje toplogrednih izpustov do leta 2020 v primerjavi z izpusti leta 1990, 20% porast uporabe obnovljivih virov energije ter 20% zmanjšanje porabe energije, vse do leta 2020.

² http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/regions2020/pdf/regions2020_en.pdf

regij zaradi učinka globalizacije, demografskega razvoja, podnebnih sprememb in energetike. Preučuje potencialne posledice za leto 2020. Izsledki raziskave so osnova za oblikovanje prihodnje evropske kohezijske politike. Glavne ugotovitve pa so navedene v nadaljevanju:

- **Velike razlike zaradi globalizacije.** Na podlagi dejavnikov, kot so predvidena produktivnost, zaposlenost in raven izobrazbe, indeks ranljivosti za leto 2020 napoveduje velike razlike v smislu globalizacije. Splošne ugotovitve so, da bodo regije s konkurenčnim in inovativnim gospodarstvom z globalizacijo pridobile, medtem ko bodo regije, katerim primanjkuje zmogljivosti za razvoj na znanju temelječega gospodarstva, verjetno še bolj izpostavljene.
- **Razlike v demografskih vzorcih.** Poročilo navaja, da bo v približno tretjini evropskih regij prebivalstvo do leta 2020 predvidoma upadlo. Večinoma gre za regije v novih državah osrednje in vzhodne Evrope, vzhodni Nemčiji, južni Italiji in severozahodni Španiji. Regijam priporočajo, da izkoristijo čas za pripravo gospodarskih in socialnih sistemov na učinek staranja prebivalstva.
- **Dolgoročni učinki podnebnih sprememb.** Po predvidevanjih bodo podnebne spremembe bolj ali manj negativno vplivale na večino evropskih regij. Breme bodo občutili tudi mnogi gospodarski sektorji, in sicer turizem, pridobivanje energije, kmetijstvo in ribištvo. Prek 170 milijonov ljudi, kar je več kot tretjina prebivalstva EU, živi v regijah pod največjim pritiskom. Južno in vzhodno Evropo bodo doletele spremembe padavinskih vzorcev in dvig temperature, severne in zahodne regije pa bodo bolj izpostavljene obalni eroziji in ekstremnim pojavom, kot so neurja.
- **Nestabilnost energetskega trga – izziv za vse.** Vse regije v EU so čedalje bolj izpostavljene spremembam energetskega trga, kar poraja vprašanja o zanesljivosti oskrbe ter izzivih energetske učinkovitosti in okoljske trajnosti. Po ugotovitvah analize naj bi bile regije severne in zahodne Evrope na splošno bolj pripravljene na spoprijemanje z izzivi prihodnjih let. Po drugi strani naj bi bile obrobne regije iz pretežno vzhodnih in južnih držav članic posebej občutljive.

Poročilo zaključuje s sklepom, da mora biti okvir evropske politike prilagojen, da bodo regije lahko kos izzivom leta 2020, ter navaja, da bodo vse regije morale najti tudi lokalne rešitve za uspešno spoprijemanje z raznovrstnimi izzivi.

Kohezijska politika 2014-2020

Trenutno je v veljavi še finančna perspektiva 2007-2013, vendar so pogajanja o paketu kohezijskih uredb za obdobje 2014-2020 že v teku. Glavna vprašanja razprave so naslednja:

- Izboljšanje uporabe regionalnih in lokalnih virov, tako da prispevajo h konkurenčnosti vse Evrope.
- Usmeritev politike na rezultate, da se bodo lahko merili njeni učinki.
- Nadaljevanje poenostavljanja postopka, ki se uporablja za izvajanje politike in hkrati zagotavlja njeno učinkovitost.

- Usmeritev politike na prihodnost in k pomoči regijam, da se ukvarjajo z izzivi v prihodnosti.

Poročilo »Barca³«

V poročilu je zapisano, da bi vse regije morale imeti možnost, da izkoristijo svoj potencial za svoj gospodarski razvoj, ter da bi politika morala prinašati koristi vsem državljanom, ne glede na to, kje živijo. Politika mora omogočiti več priložnosti in se spopasti z izzivi, s katerimi se soočajo državljanji EU in ki so posledica poenotenja trgov. Prenovljena kohezijska politika lahko vse te naloge izpolni z naprednimi metodologijami, dosledno usmerjenostjo v dosežke in sodobnim upravljanjem na več ravneh.“ Priporočila za reformo v poročilu temeljijo na desetih „stebrih“:

1. **Osredotočenost na ključne prednostne naloge**
Barca pravi, da bi morala EU približno 65 % svojega financiranja nameniti trem ali štirim ključnim prednostnim nalogam, pri čemer bi se delež razlikoval med državami članicami in regijami glede na potrebe in strategije. Merila za dodelitev sredstev se ne bi bistveno spremenila (tj. bi temeljila na BDP na prebivalca). Ena ali dve od ključnih prednostnih nalog bi morali obravnavati socialno vključenost za razvoj „socialnega programa po geografskih območjih“.
2. **Nov strateški okvir**
Strateški dialog med Komisijo in državami članicami (ali regijami v nekaterih primerih) bi bilo treba okrepiti in ga utemeljiti na Evropskem okviru za strateški razvoj ter določiti jasna načela, kazalnike in cilje za oceno uspešnosti.
3. **Novo pogodbeno razmerje, izvedba in poročanje**
Komisija in države članice bi morale izdelati nov pogodbeni dogovor (Nacionalna pogodba o strateškem razvoju), ki bi se usmeril v uspešnost in preverljive obveznosti.
4. **Okrepljeno upravljanje za ključne prednostne naloge**
Komisija bi morala določiti pogoje, ki jih morajo izpolnjevati nacionalne ustanove za pridobitev sredstev za posebne prednostne naloge in ocenjevati napredek pri doseganju ciljev.
5. **Spodbujanje dodatne, inovativne in fleksibilne porabe**
Komisija bi morala okrepiti načelo „dodatnosti“, ki zagotavlja, da države članice nacionalnih izdatkov ne zamenjajo z izdatki EU, in sicer tako, da bi ga neposredno povezala s Paktom za stabilnost in rast. Potrebna je pogodbeno obveznost, ki bi zagotovila, da so ukrepi inovativni in prinašajo dodano vrednost.
6. **Spodbujanje eksperimentiranja in aktiviranje lokalnih akterjev**
Komisija in države članice bi morale spodbujati eksperimentiranje ter boljše ravnotežje med ustvarjanjem pobud za lokalno vključevanje v politike in preprečevanjem, da bi si politike „prilastile“ interesne skupine.

³ Celotno poročilo in z njim povezani dokumenti so na voljo na spodnji povezavi:
http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/future/barca_en.htm

7. **Spodbujanje učenja: korak k oceni morebitnega vpliva**

Z boljšim oblikovanjem in izvedbo postopkov za presojo, kakšen bi bil izid brez posredovanja kohezijske politike, bi bolje razumeli, kaj deluje kje, in dosegli disciplinske učinke na tako oblikovane ukrepe.

8. **Krepitev vloge Komisije kot središča pristojnosti**

Treba bi bilo razvijati bolj specializirano strokovno znanje znotraj Komisije z boljšo usklajenostjo med generalnimi direktorati, ki bi ustrezalo večji vlogi in pooblastilom Komisije pri kohezijski politiki. To bi zahtevalo velika vlaganja v človeške vire in organizacijske spremembe.

9. **Finančno upravljanje in nadzor**

S poenostavljanjem postopkov in iskanjem drugih načinov za zmanjševanje stroškov in bremena Komisije, držav članic in prejemnikov bi bilo treba doseči večjo učinkovitost upravljanja strukturnih skladov

10. **Okrepitev političnega sistema medsebojnega nadzora na visoki ravni**

Okrepiti bi bilo treba sistem medsebojnega nadzora med Komisijo, Evropskim parlamentom in Svetom z ustanovitvijo formalnega sveta za kohezijsko politiko. Potrebno je tudi spodbujati stalno razpravo o vsebini, dosežkih in vplivu kohezijske politike.

Prispevek regionalne politike k „pametni“ rasti v kontekstu strategije „Europe 2020“⁴
To poročilo določa vlogo regionalne politike pri izvajanju strategije »Europe 2020« na področju »pametne« rasti. Kateri naj bi bili glavni elementi te strategije? Nekaj ključnih idej, ki jih lahko regije uporabijo v različnih kombinacijah za oblikovanje svojih strategij, ki bi odražale njihov posebej položaj, je navedenih spodaj:

• **Grozdi inovacij za regionalno rast**

Grozdi – geografske koncentracije podjetij, pogosto SMP, ki sodelujejo med seboj ter s kupci in dobavitelji, si pogosto delijo specializirano delo, poslovne in finančne storitve, R&R ter opremo/objekte za usposabljanje - so pomembni elementi v strategiji pametne specializacije. Zagotovijo ugodno delovno okolje za spodbujanje konkurenčnosti in pospeševanje inoviranja. Podpora za njihov razvoj mora biti osredotočen na področja primerjalnih prednosti.

• **Inovacijam prijazno podjetniško okolje za SMP (srednja in mala podjetja)**

Uspešni sektor SMP je ključen ne samo za rast, zaposlitev in inovacije, ampak prav tako za kohezivnost regije. Regijski in državni organi bi zato morali podpirati inovacijam prijazna podjetniška okolja, s podporo SMP, še zlasti z R&R intenzivnim MSP.

• **Vseživljenjsko izobraževanje na področju raziskav in inovacij**

Izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje, ki so vodilo Evrope 2020 v »Youth on the move« in v »New skills for the job« so bistvenega pomena za razvoj regionalne sposobnosti za inoviranje. Usmerjanje šol, poklicnega in

⁴ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS. Regional Policy contributing to smart growth in Europe 2020. SEC(2010) 1183

visokošolskega izobraževanja po učnem načrtu za horizontalne sposobnosti, kot so ustvarjalnost, podjetništvo in spodbujanje, bodo pomagali mladim, da razvijejo svoj celoten potencial za inovacije.

- **Privlačne regionalne raziskovalne infrastrukture in kompetenčni centri**
Raziskovalna infrastruktura je ključnega pomena za na znanju temelječe inovacijske sisteme. Da realizirajo svoj celotni potencial, je za pomoč regijam, potreben tridelni pristop: (i) razvijanje raziskav in IKT infrastrukture na svetovni ravni, temelječih na sedanji regionalni znanstveni odličnosti s pomočjo strukturnih skladov, (ii) vzpostavljanje mreže raziskovalnih ustanov za države, ki so raziskovalno manj intenzivne (iii) razvijanje regionalnih partnerskih objektov (RPF). Nadaljnji razvoj in uporaba na IKT osnovane e-infrastrukture za medsebojno povezovanje omogoča lažje sodelovanje med geografsko razpršenimi raziskovalnimi skupinami in delitev znanstvenih virov ter znanja, kar je ključno sredstvo za to.
- **Ustvarjalne in kulturne dejavnosti**
Ustvarjalne in kulturne dejavnosti, ki so trenutno v razcvetu na lokalni in regionalni ravni, so v takšnem strateškem položaju, da lahko povežejo inovacije in ustvarjalnost. Pomagajo spodbujati lokalno gospodarstvo, stimulirajo nove dejavnosti, ustvarjajo nova in trajna delovna mesta., imajo pomembne učinke razširitve na druge panoge in povečujejo privlačnost regije in mest. Ustvarjalna dejavnost je zato pobudnik za strukturne spremembe v različnih industrijskih področjih in podeželju in lahko obnovi njihovo gospodarstvo etr tako prispeva k spremembam javne podobe regije. Vključene bi morale biti v regionalno razvojno strategijo, da zagotovijo uspešno partnerstvo med prebivalstvom, gospodarstvom in upravo na regionalni, državni in evropski ravni.
- **Digitalna agenda**
Veliko regij se še vedno prizadeva za investiranje sredstev ERDF, dodeljenih področju IKT (skupaj okoli 4,4 % vseh sredstev). Problem povzroča pomanjkanje zmogljivosti za načrtovanje. Večja vloga zasebnih investicij v IKT je potrebna, da bi z njimi kompenzirali izpadle javne izdatke zaradi proračunskih omejitev. Z upoštevanjem pomembnosti IKT za sistem inovacij, bi držav članic morale razmisliti, kako najbolje uporabiti ERDF za pospeševanje uresničevanja ciljev »EU 2020« na področju širokopasovnega dostopa, vključno s celotnim pokritjem regij s pomočjo uporabe različnih tehnologij (optična vlakna, ADSL, brezžična omrežja, satelitske povezave), ki so na voljo za pokrivanje različnih geografskih potreb in izzivov v različnih regijah EU.

4.1.2 Na ravni države

Slika 2: Razvojni dokumenti

4.1.2.1 Elementi Strategije razvoja Slovenije za obdobje 2013 – 2020 ⁵

V tem času se izteka obstoječa Strategija razvoja Slovenije iz leta 2005, zato je sedaj v pripravi nova, v kateri bomo s širokim družbenim konsenzom določili, kje želimo biti v letu 2020 in kako bomo do tja prišli. Ob tem se je treba zavedati konkretnih in neizbežnih omejitev:

- omejen obseg javnih financ,
- demografija in človeški viri,
- okolje (podnebje, okolje, prostor),
- mednarodno okolje.

Po mnenju SVREZ bi morali uresničevati tak razvojni model, ki bi imel za cilj spodbujanje produktivnosti in ustvarjanje dodane vrednosti, ob hkratnem ustvarjanju t. i. »skupne vrednosti«. »Skupna vrednost« je družbeno odgovorno delovanje vseh akterjev v državi: posameznikov, podjetij, nevladnih organizacij, vlade itd. Na primeru podjetja so to dejavnosti in ukrepi, ki spodbujajo konkurenčnost in istočasno izboljšujejo gospodarske in socialne razmere v okolju, kjer podjetje deluje, oziroma povezovanje poslovnega uspeha z družbeno koristjo. Tudi vsak posameznik lahko

⁵ : www.svrez.gov.si/si/delovna_podrocja/priprava_strategije_razvoja_slovenije_2013_2020/

prispeva k ustvarjanju skupne vrednosti, s tem da deluje in živi družbeno in samoodgovorno.

V prihajajočem obdobju nizkih rasti BDP bo zelo pomembno oblikovati politike, ki bodo tudi v teh razmerah maksimizirale blagostanje prebivalstva. V tej luči bo pomembno oblikovati in spremljati tudi druge kazalnike razvoja družbe (»GDP and beyond«), ki BDP kot merila seveda ne bodo nadomestili, izboljšali pa bodo sliko o uspešnosti politik. Skrb za rast BDP zaradi tega ni nič manj pomembna, še posebej pa ne v Sloveniji, ki še naprej zelo zaostaja za povprečjem EU. Povečeval se bo pomen horizontalnega povezovanja med politikami in optimiziranja njihovih učinkov. Na evropski ravni je predviden večji vpliv evropskih institucij pri koordinaciji ekonomskih politik, nadzoru javnih financ (predvsem v evrskem območju) in pri harmonizaciji davkov, da bi se preprečila nestabilnost evra in vzpostavilo ravnotežje med tržno in socialno dimenzijo Unije.

Predlogi vizije in ciljev so naslednji:

Vizija: doseči ustvarjalni trajnostni razvoj, prehod iz pasivizirajoče v omogočujočo socialno državo, redifiniranje odgovornosti za doseganje ciljev ekonomskega razvoja

Cilji: povečevanje blaginje ljudi z višjo zaposlenostjo, višjo dodano vrednostjo, višja produktivnost, višji indeks zadovoljstva/sreče

Tabela 4: Cilji in ciljne vrednosti do leta 2020

	Slovenija 2009	Slovenija 2020
BDP p.c.	17.325	28.000
Zadovoljstvo/HPI (happy planet index) ⁶	48,5	53,7
Produktivnost (BDP na zaposlenega)	-6,4%	3,5%
Zaposlenost	66%	75%
Dodana vrednost na zaposlenega	41.241	70.000

5 KLJUČNI CILJI OBČINE ŽIRI V OBDOBJU 2015 – 2025 Z ZASNOVO OPERATIVNIH PROGRAMOV

Namen strategije trajnostnega razvoja Občine Žiri je zagotoviti ključne strateške smernice občinski upravi in vsem razvojnim akterjem v občini, s ciljem smiselne povezave dosedanjih razvojnih prizadevanj, programov in projektov v sklenjeno in medsebojno povezano celoto, ter tako ustvariti razmere za učinkovit trajnostni razvoj in vključevanje vseh razpoložljivih razvojnih potencialov.

Zgradba celotnega dokumenta »VIS Žiri« je zasnovana na petih področjih (stebrih), zato cilje opredeljujemo ločeno po teh področjih: gospodarstvo, promet, okolje, izobraževanje in kakovost življenja. Na temelju analize stanja, SWOT analize, opredeljene vizije, vrednot, razvojnih prioritet, hotenj in pričakovanj prebivalcev ter delavnic s strokovnimi sodelavci, lahko opredelimo ključne razvojne cilje občine in zasnovano operativnih programov za njihovo doseganje.

Podkriterije posameznega stebra je možno dopolnjevati oz. spreminjati njihovo pomembnost (ponder), kar je posebej važno v primerih, ko bo neko področje doseglo željen standard oz. se bo pojavila potreba po drugačni obravnavi zaradi drugačnih okoliščin.

Zaradi tega je poglavje s ključnimi cilji in zasnovano operativnih programov »živi« del razvojnega dokumenta (orodje), ki ga bo občina (občinski svet) v skladu z realnostjo dopolnjevala in izpopolnjevala z namenom uresničevanja vizije.

Posledica razumevanja tega poglavja morajo biti številni »projekti na zalogo« s katerimi bo občina pripravljena na priložnosti državnih in EU razpisov!

Pomembna je tudi prepletenost med posameznimi razvojnimi stebri, saj bo potrebno pri vsakem predvidenem ukrepu preveriti sinergijski učinek tudi v ostalih razvojnih stebrih, kar bo naloga projektnih vodij. V izvedbenih projektih (NRP, ...) se bo treba v prihodnje pri vsakem vprašati: kateri cilj se uresničuje z njegovo izvedbo in kaj se v posameznem stebri v zvezi z njim dogaja!

Pri vseh odločitvah občinskega vodstva mora biti v ospredju dobrobit prebivalcev, saj odločajo v njihovem imenu. To vključuje ustrezno infrastrukturno opremljenost naselij, dostopnost do različnih storitev in prireditev, izobraževanje, varstvo, urejeno in čisto okolje, prijetne razmere za bivanje, ustrezne cestne povezave ter sodoben in hiter javni potniški promet.

Zagotavljati je treba širok spekter storitev ter možnosti za zadovoljevanje vseh temeljnih potreb prebivalcev. Le tako bomo zadovoljni, ustvarjalni in ponosni prebivalci Občine Žiri.

V tem poglavju je vsak od petih razvojnih stebrov razdeljen na tri dele:

- **Prvi del:** predstavljeni so elementi s stališča zaznavanja prebivalstva, ki odražajo dojemanje sedanjega stanja in določena pričakovanja. V ocenjevanju kategorij na področju posameznih razvojnih stebrov je sodelovalo 322 prebivalcev občine Žiri, od tega 119 nadpovprečno angažiranih občanov in 203 naključno izbrani občani. Med sodelujočimi je bilo 20 % mlajših od 25 let, 20 % starejših od 60 let in 60 % prebivalcev starih med 25 in 60 let. Razmerje med ženskami in moškimi je bilo 53 % žensk in 47 % moških. Možne ocene stanja pri posameznih kategorijah so bile: 1 – zelo slabo, 2 – slabo, 3 – zadovoljivo, 4 – dobro, 5 – zelo dobro. Poleg ocen so prebivalci lahko tudi komentirali sedanje stanje in predlagali ukrepe za izboljšanje.

Tabela 5: Tabela udeležencev-skupaj

	do 25 let	25 – 60 let	nad 60 let	skupaj	%
Ženska	38	101	32	171	53,1
Moški	26	94	31	151	46,9
Skupaj	64	195	63	322	100,0
%	19,9	60,5	19,6	100,0	

- **Drugi del:** v drugem delu posameznega razvojnega stebra so opredeljeni jasni kvantificirani realni oz. izzivni cilji, ki pomenijo pogoj za vzpostavitev preglednega monitoringa izvajanja strategije razvoja. Odločilnega pomena za uspešnost strategije je, da način njene priprave in izvajanja temelji na trajni interakciji in sodelovanju z javnostjo. S tem se upravljanje razvoja približa potrebam vseh družbenih akterjev, v večji meri se izkoristi razpršeno družbeno znanje in ustvarijo se sinergije med delovanjem različnih subjektov. Strategija je lahko uspešna le, v kolikor ljudje v njej prepoznajo izpolnitev svojih želja in pričakovanj. Cilji, plani in strategije same po sebi ne vodijo do uspeha – to lahko naredijo le ljudje in vrednote, ki jih pri tem usmerjajo, zato je doseganje kvantificiranih ciljev dopolnjeno še z vrednotami oz. zadovoljstvom prebivalcev. Na ta način je v kazalnikih zagotovljena stalna participacija občanov.
- **Tretji del:** je nabor možnih konkretnih ukrepov za uresničevanje zastavljenih ciljev na ravni posameznih področij razvojnega stebra. Nabor ukrepov izhaja iz obstoječih dokumentov, zakonskih obveznosti občine in primerov dobrih praks ter služi kot opomnik za delo občinskega sveta in občinske uprave. Na podlagi nabora ukrepov občina pripravi »projekte na zalogo«, s katerimi pripravljena pričakuje ugodne priložnosti oz. ustvarja ugodno klimo za njihovo realizacijo. Ta del se po potrebi s soglasjem občinskega sveta dopolnjuje z novimi projekti in vsebinami, ki so pomembne za uresničevanje pričakovane vizije prebivalcev občine Žiri.

5.1 I. STEBER: GOSPODARSTVO

5.1.1 Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015

Tabela 6: Numerično ocenjevanje kategorij na področju gospodarstva

Ocenjevana kategorija	Ocena nadpovprečno angažiranih prebivalcev	Ocena naključno izbranih prebivalcev	Skupna ocena
SKUPAJ I. steber	3,02	2,90	2,96
Ponudba delovnih mest	3,26	3,04	3,15
Ponudba stanovanj	3,27	3,04	3,15
Turistična ponudba	2,37	2,47	2,42
Izkoriščenost kmetijskega potenciala	2,62	2,89	2,75
Ponudba storitev	3,61	3,05	3,33

Ob začetku leta 2015 so prebivalci občine Žiri na področju gospodarskih dejavnosti najbolj ocenili ponudbo storitev, čeprav se mnenja naključno izbranih občanov in nadpovprečno angažiranih občanov prav na tem področju najbolj razhajata. Največje rezerve in pomanjkljivosti zaznavajo v turistični ponudbi in izkoriščenosti kmetijskega potenciala. Po posameznih ocenjevalnih kategorijah najpogosteje izpostavljajo naslednje:

Ocena ponudbe delovnih mest (3,15):

Premalo za visokokvalificiran kader z večjo dodano vrednostjo – predvsem za mlade in izobražene. Želijo si bolj raznoliko ponudbo delovnih mest, pravične razpise, zaposlovanje domačinov, ko je to mogoče in bolje plačana delovna mesta. Omenja se slaba informiranost o možnih zaposlitvah v kraju, premalo možnosti za skrajšan delovni čas in slaba podpora obrti in podjetništvu s strani politike.

Ocena ponudbe stanovanj in stanovanjske izgradnje (3,15):

V zvezi s ponudbo stanovanj prebivalci največkrat opozarjajo na previsoke najemnine stanovanj in visoke cene zazidljivih parcel, kar povezujejo s tem, da je v ponudbi na voljo malo najemnih stanovanj in gradbenih parcel, istočasno pa prebivalci menijo, da obstaja veliko praznih – starih objektov. Pogrešajo več neprofitnih stanovanjskih enot predvsem za mlade družine.

Ocena turistične ponudbe (2,42):

V razvojnem stebru gospodarstva je turistična ponudba dobila najslabšo oceno. Prebivalci opozarjajo na odsotnost prenočišč in neizkoriščen potencial turistične ponudbe. Priložnosti vidijo v povezovanju društev pri pripravi dogodkov, povezovanju ponudnikov in boljši promociji. Želeli bi si gostilno ali kmečki turizem z domačo hrano. Manjka celostna podoba kraja, enotna celovita ponudba, aktivnejše delo društev in kakšne atrakcije za mlade. Izkoristiti bo treba naravne znamenitosti in sposobnost organiziranja športnih in kulturnih prireditev. Smiselno bi bilo ponovno oživiti info točko

in obnoviti zemljevid Žirov v centru. Pojavlja se želja po avtokampu in zimsko-letnemu kopališču.

- **ljudski običaji:** največ občanov prepozna kot najznačilnejše ljudske običaje v Žireh klekljanje – klekljarski dnevi in klekljanje ob zimskih večerih. Sledi čevljarstvo, manjšina pa omenja tudi šranganje, ličkanje, ofiranje, podokničarstvo. Priložnost zaznavajo v raznih kulinarčnih dnevih in dogajanju v zvezi z Rapalsko mejo – Rupnikovo linijo.
- **kulinarika:** najznačilnejše jedi so : kisl zelje z ocvirki in krompirjem, drobnjakovi štruklji, domače klobase, ocvirkovica, ajdovi žganci, žlikrofi, koline, sklednik, turšna juha itd.
- **najbolj priljubljene destinacije:** muzej stara šola, cerkve , Rupnikova linija – Rapalska meja, razgledne točke na okoliških hribih (Goropeke, Žirk, Mrzli vrh, Vrh treh kraljev..) , Ledinica, Alpina, kamnita miza v Ravnah, sprehod ob Sori, čipkarska razstava, Matjaževe kamre, nordijski center, Ambasada, Javorč, vrt in galerija Kržišnik itd.
- **najbolj priljubljeni dogodki:** slovenski klekljarski dnevi, Rapalska meja, vikend športa in zabave, moto zbor, smučarski skoki, Žirovska noč, gasilske veselice, kresni večer na Ledinici, Bitka, Lenčkov večer, lokalne prireditve...
- **najzanimivejše zgodbe:** daleč največ prebivalcev bi gostu, ki prvič prihaja v Žiri, povedalo zgodbo »O Žirovskem Lintvernu« . Manjšina bi pripovedovala o razvoju čevljarstva in Alpini, Maršotni jami, o kontrabantu, o zgodovini nastanka Žirov, o jezeru, o znanih Žirovcih, o Rupnikovi liniji ali pa povedala zgodbo Žirovska pravljica. Posamezniki bi govorili še o Matjaževih kamrah, o slikarjih (Sedej, Mavsar, Peternelj), anekdote o vaških posebnostih, o tem kako so se v Žireh branili, zgodbo o gostilni pr Kartniku in prvem lastniku ali o Žirovski himni.
- **159 prebivalcev sosednjih občin,** je turistično ponudbo v Žireh ocenilo bolje kot sami občani in sicer s povprečno oceno 2,87. Najbolje turistično ponudbo v Žireh ocenjujejo v Škofji Loki (ocena 3,28) in občini Dobrova – Polhov gradec (3,25) . Najbolj cenijo gostinsko ponudbo, urejene športne površine, pokrajino, Alpino, prijazne ljudi, veselice, kolesarske poti – kolesarski krog, cerkev Sv. Martina, domačo umetnostno obrt (čipke, klekljarice..) itd.

Tabela 7: Ocene turistične ponudbe in kvalitete bivanja v Žireh s strani sosednjih občin

Občina	Turistična ponudba	Kvaliteta bivanja
Idrija	2,88	3,57
Gorenja vas – Poljane	2,76	3,54
Cerkno	2,67	3,33
Škofja Loka	3,28	3,87
Logatec	2,53	3,70
Vrhnika	2,94	3,65
Železniki	2,80	3,70
Dobrova Polhov Gradec	3,25	3,71
Skupaj	2,87	3,61

Ocena izkoriščenosti potenciala v kmetijstvu (2,75):

Prebivalci so si enotni, da gre za neizkoriščen potencial na področju eko ponudbe, samooskrbe in boljšem izkoristku kmetijskih površin. Želeli bi si več turističnih kmetij, pogostejše delovanje tržnice in možnost nakupa hrane neposredno na kmetijah. Opozarjajo na propadanje kmetij, premajhno podporo kmetovalcem in povezovanje ponudnikov v lokalne blagovne znamke.

Ocena ponudbe storitev malega gospodarstva (3,33):

Najboljša ocena v stebru Gospodarstvo. Želeli bi si več konkurence v smislu trgovske ponudbe in razširitev le te še na trgovino z oblačili, drogerijo, knjigarno, urarja, zlatarja ipd. Pričakujejo večjo pomoč občine in manj administrativnih ovir za obrtne storitve.

5.1.2 Ključni cilji v I. razvojnem stebru »GOSPODARSTVO«

Tabela 3: Kvantificirani cilji v I. stebru (GOSPODARSTVO) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na skupni kazalnik »gospodarstvo«) in izbranimi kazalniki

Št.	I. GOSPODARSTVO – kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2014	CILJI 2025	PONDER
1.	Povprečna neto plača (indeks SI:100)	SURS	89	100	5
2.	Stopnja brezposelnosti v občini	SURS	5,9	5,0	3
3.	Število turističnih postelj	O	30	40	5
4.	Število kmetij z dopolnilno dejavnostjo	AJPES	14	20	5
5.	Število tržnih dni / leto	O	22	50	10
6.	Delež kmetij z naslednikom (v %)	SURS	41,9	75	2
7.	Število neprofitnih stanovanj v občini	O	22	25	3
	ZADOVOLJSTVO OBČANOV:		2,96	4,5	
8.	ponudba delovnih mest	A	3,15	4,5	15
9.	turistična ponudba	A	2,42	4,5	20
10.	ponudba stanovanj	A	3,15	4,5	10
11.	izkoriščenost potenciala kmetijstva	A	2,75	4,5	12
12.	ponudba malega gospodarstva	A	3,33	4,5	10

Viri zagotavljanja podatkov:

- SURS – statistični urad Republike Slovenije
- AJPES – agencija RS za javnopravne evidence in storitve
- O – strokovne službe občine Žiri
- A – anketa med prebivalci

Ključni kvantificirani cilji do leta 2025 predstavljajo osnovo za nastavitev kazalnikov za spremljanje uresničevanja strategije razvoja in so pripravljene v skladu s pričakovanji prebivalcev, obstoječih analiz in ocene strokovnih služb občine.

5.1.3 Ukrepi (zasnova operativnih programov)

Na področju zasnove operativnih programov v stebru »Gospodarstvo« se izvedejo ukrepi, aktivnosti in projekti, ki bodo usmerjeni v uresničevanje vizije, ključnih kvantificiranih ciljev občine in povečevanja zadovoljstva prebivalcev občine Žiri.

Zasledovani cilji so:

- povečevanje števila delovnih mest z višjo dodano vrednostjo v industriji, obrti in podjetništvu,
- razvoj turistične ponudbe in izkoriščenost lokalnih potencialov
- povečan izkoristek kmetijskega potenciala

Z vidika zadovoljstva prebivalcev, bo v fokusu spremljanje zadovoljstva s turistično ponudbo, ponudbo kmetijskega sektorja in zadovoljstvo s ponudbo raznovrstnih in bolje plačanih delovnih mest. Izzivni cilj je povečati sedanje ocene prebivalcev na povprečno oceno 4,5 do leta 2025. Vpliv zadovoljstva prebivalcev na gospodarski kazalnik bo 67 %.

Z vidika vizije okoljsko prijaznega gospodarstva je potrebno stalno prilagajanje pričakovanih ciljev, standardov in vrednot v občini. Pred vpeljavo operativnih programov in ukrepov projektni vodja stebra »gospodarstvo« preuči in uskladi sinergijske učinke v ostalih razvojnih stebrih, kar bo omogočalo koordiniran in celovit pristop k uresničevanju vizije in ciljev.

5.1.3.1 Nabor ukrepov, aktivnosti in projektov občine Žiri

1. Industrija, podjetništvo in obrt (ponudba delovnih mest in malega gospodarstva)
 - ❖ nove prostorske možnosti

▪ komunalna ureditev zemljišč in objektov za obrt in podjetništvo
▪ ureditev ITK infrastrukture, ustvarjanje pogojev za delo na domu
▪ stimulatívni razpisi prodaje oz. najema

❖ **spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti**

▪ inkubator za novo nastala podjetja (Alpina)
▪ opredelitev področij odličnosti v občini
▪ pomembne informacije za vse podjetnike in tiste, ki to želijo postati, na enem mestu
▪ strokovna podpora izumiteljem, ki se soočajo z težavami pri realizaciji svojih inovativnih idej (od preprostih analiz izvedljivosti do celovite podpore v zvezi z razvojem prototipov ter oblikovanja poslovnih načrtov)
▪ projekt »Klub prihodnosti«, ki organizira dogodke in sestanke, kjer se zberejo predstavniki industrije, obrti, kmetijstva in potrošnikov, da bi prepoznali sinergijske učinke gospodarske povezanosti in povečali vrednost poslovne lokacije občine ter vzpostavili izmenjavo informacij z lokalnimi in regijskimi podjetji in občinami, zaradi boljšega razumevanja kratko, srednje in dolgoročnih poslovnih načrtov in napovedi podjetij
▪ Žirovska nagrada (letna) za najboljše (najinovativnejše) produkte s področja obrti, storitev, industrije
▪ prisotnost predstavnikov občine in gospodarstva na sejmih in mednarodnih dogodkih, kjer opozorijo na kvaliteto poslovne lokacije občine
▪ spodbujanje projekta »družini prijazna delovna mesta«, ...
▪ „Zelena delavnica za obnovo dotrajanih predmetov..“

❖ **finančne spodbude**

▪ štipendiranje deficitarnih poklicev
▪ olajšave za deficitarne storitve - opredelitev prioritet
▪ subvencije za ponovno oživetev starih opuščenih obrti
▪ 0,1 % proračuna za inovativnost (fond za nagrade , spodbude ali subvencije...)
▪ nagrade za raziskovalna dela na tematiko, ki koristi gospodarskemu razvoju občine

❖ **mreženje, grozdenje, partnerstva**

▪ povezovanje ponudbe obrti in podjetništva (skupna blagovna znamka)
▪ sistem obveščanja in komunikacije
▪ obravnavanje in ogledi primerov dobrih praks doma in v tujini
▪ skupni izobraževalni programi in delavnice
▪ ustvarjanje verig proizvodov in storitev z večjo dodano vrednostjo na lokalni in regionalni ravni, delovanje v produkcijskem krogu
▪ povezovanje s primerljivimi občinami v Sloveniji in EU
▪ program internacionalizacije
▪ katalog možnih investicij v občini Žiri za potencialne investitorje (v več jezikih..)

❖ spodbujanje endogenih potencialov

▪ obrtni sejem – 1 ali 2 x letno (drobna obrt, storitvene dejavnosti, domača umetnostna obrt
▪ trgovina z lokalnimi produkti in lokalno kulinariko
▪ projekt ustvarjanja dobrega imena (imidža) in samozavesti
▪ projekt za spodbujanje medsebojnega trgovanja v regiji
▪ ukrepi za spodbujanje odličnosti
▪ e-borza delovnih mest v občini – spodbujanje nastanka delovnih mest za vajence, pripravnike in počitniško delo

2. Turizem (turistična ponudba)

Strategije za dolgoročno uspešnost turistične dejavnosti :

a) VODILNOST S STROŠKOVNO UČINKOVITOSTJO

Strategije vodilnosti s stroškovno učinkovitostjo v Žireh NE moremo uporabiti ker:

- imamo premalo zmogljivosti in premajhen obseg turističnega prometa
- ne želimo biti poceni in cenena turistična destinacija
- so stroški proizvodnje visoki v primerjavi s konkurenco in bi nižanje cen pomenilo izgubo

b) DIFERENCIACIJA PROIZVODOV

Strategije diferenciacije v Žireh NE moremo uporabiti ker:

- nismo uveljavljen in prepoznaven turistični ponudnik
- nimamo prepoznavnih blagovnih znamk
- premalo vlagamo v promocijo
- v primerjavi s konkurenco ne ponujamo vrhunskih turističnih proizvodov
- distribucijski kanali niso vzpostavljeni
- programi kakovosti niso implementirani

c) RAZVIJANJA TRŽNE NIŠE ALI TRŽNE PRAZnine

Strategijo tržnih niš v Žireh LAHKO uporabimo ker :

Prednosti:

- strategija zahteva manjše investicije v vire (predvsem v promocijo) v primerjavi s strategijami, ki ciljajo na cel trg
- strategija dovoljuje specializacijo ter večje razumevanje in vedenje o ciljnem turistu

Pogoji za učinkovitost:

- oblikovanje destinacij
- organizator/oblikovalec turistične ponudbe na destinaciji
- kontinuirano zbiranje informacij o turistih in njihova uporaba
- skrb za kakovost in skrb za človeške vire

Pričakovane vrednote:

- domačnost in dobro počutje/razvajanje
- varovanje narave in kulturne dediščine
- zdravo in aktivno življenje
- skrivnostnost

UKREPI IN AKTIVNOSTI OBČINE ŽIRI V TURIZMU

❖ povezava celoletne turistične ponudbe v občini Žiri in regiji

▪ vzpostavitev modela sodelovanja in upravljanja (plan prireditev)
▪ trženje, promocija, skupna blagovna znamka
▪ infrastrukturne povezave in enotna označenost
▪ komunikacija in informiranost (turistični časopis, e-informacije...)
▪ motivacijski ukrepi za ponudnike
▪ delavnice prihodnosti (udeleženci: turizem, gospodarstvo, šport, kmetijstvo, kultura..)

❖ ključne turistične prireditve s tendenco razvoja

▪ opredelitev glede na: prepoznavnost, kompetenčnost, tradicija ...
▪ povezanost dogodkov v festival
▪ prednost in podpora lokalnim potencialom na prireditvah
▪ festival Žirovskih društev " Dan Žirovskih društev " – skupna prireditev
▪ mesečni dogodek : dan za druženje (kultura, šport, medgeneracijski dogodki...)
▪ prireditev ob 1. maju : »Pomlad se prebuja« - ponudba društev v centru in pohod s postanki na tematskih točkah
▪ prireditev »Ferdo fest« - v avgustu – skupna prireditev vseh društev z raznimi aktivnostmi in predstavami čez dan in glasbenim maratonom domačih izvajalcev zvečer
▪ jesenska prireditev s tradicionalnim prikazom bitke na Rupnikovi liniji in dogodki za otroke
▪ zimska skupna prireditev »Žirovske zimske radosti« na lokaciji Nordijskega centra

❖ prenočišča

▪ nove prenočitvene kapacitete – nabor interesentov ponudbe in ustanovitev projektne podporne skupine
▪ razširitev ponudbe v privatnem sektorju
▪ ureditev lokacij za kampiranje
▪ delavnice s potencialnimi ponudniki
▪ usklajitev z razvojnim načrtom občine in regije
▪ ponudba prostorov za prosti čas („Vikend –rent“)
▪ mladinski hotel

❖ novi programi in projekti

▪ ureditev območja Pustotnik z navezavo na regijske kolesarske povezave (prireditveni prostor, avtokamp, kopališče, športnorekreacijski center, kolesarska povezava)
▪ Izgradnja I. in II. etape regijske kolesarske povezave
▪ strategija razvoja športnega in rekreativnega turizma v občini in regiji
▪ turistični paketi v času večjih prireditev v Žireh in okolici
▪ blagovne znamke ključnih prireditev
▪ predavanja občanov na temo : »potujem - za Žiri opazujem« - primeri dobrih praks, ki bi jih lahko izkoristili v Žireh
▪ posebna spletna stran : »dan Žirovskih društev«
▪ radio Žiri
▪ nagrajevanje, razpisi za inovativne ponudbe, ...
▪ tematske učne in sprehajalne poti
▪ projekt : " ustvarjanje razmerja z okoljem " – posebne točke v občini
▪ projekt : "kreativni turizem " (spoznavanje opuščenih obrti ipd...)
▪ projekt : poti Žirovske kulinarike (mesne, sadne, sladke....)
▪ projekt : " izbor Žirovskega produkta leta "
▪ projekt : " mitološki turizem v Žireh "

3. Kmetijstvo (izkoriščenost potenciala kmetijstva)

❖ projekti

▪ delavnica prihodnost z istovrstnimi ponudniki (teme : povezovanje, skupna proizvodna sredstva, povezana ponudba in promocija.....)
▪ sodelovanje v programu Leader
▪ spodbude za uporabo in proizvodno obnovljivih virov energije
▪ kmetijska tržnica: kmetijsko – turistični – kulturni dogodek s stalnim terminom
▪ projekt »vključitev kmetijstva v družbeno življenje« - vzpostaviti sistem sodelovanja in odpiranja kmetij
▪ projekt : "rastlinjak gozdnih sadežev, zelišč,.....- v lasti prebivalcev"
▪ trgovina z domačimi produkti
▪ spremljanje zadovoljstva občanov (letno in na kmetijah..)
▪ stalna razstava o življenju na kmetih nekoč in danes (oprema, kulinarika, dogodki, govorica, obleka....)
▪ konferenca na temo »izbira poklica za kmetovalce danes in v prihodnosti«

❖ turistične kmetije

▪ organiziranje strokovne pomoči »od ideje do registracije«
▪ povezovanje ponudbe, promocija, trženje, označevanje, ...
▪ stalni dogodki za lokalne obiskovalce

▪ tipična kulinarika , posebna specializirana ponudba (kmetije za družine z otroci, kmetije za druženje z živalmi, zdrave počitnice, invalidom prijazne kmetije, BIO kmetije itd.
▪ izobraževanje udeležencev - delavnice prihodnosti
▪ urejenost, sistem nagrajevanja, kontrola kvalitete,

❖ kmetijski produkti

▪ končni produkti z več dodane vrednosti
▪ lokalne in regijske blagovne znamke (jabolčnik, domače mesnine ...)
▪ spodbujanje prodaje in ogleda proizvodnje na domu
▪ spodbude za eko- in bio-produkcijo
▪ skupen nastop na trgu, promocija, branding – utrjevanje blagovne znamke
▪ specialitete regije - kakovost pred količino
▪ komunikacija in informiranost potrošnikov (regionalni ambasadorji)
▪ izdelava ocene vrste in količine produktov za lokalno in regijsko porabo (v turizmu, gospodarstvu in gospodinjstvih)
▪ skupni razvoj meril za kakovost (notranji nadzor)

4. Stanovanjska gradnja (ponudba stanovanj)

❖ dopolnjevanje prostorskega načrta občine

▪ skladno s strateško razvojnim načrtom opredeliti dolgoročne možnosti za individualno stanovanjsko in kombinirano stanovanjsko-poslovno gradnjo -izbor in promocija najatraktivnejših lokacij
▪ prioritete in zadovoljstvo občanov
▪ jasno opredeljena tipična arhitektura
▪ subvencije za obnovo spomeniško zaščitenih objektov

❖ spodbujanje gradnje energetske varčnih objektov

▪ izobraževanje, partnerstva z lokalnim gospodarstvom, primeri dobre prakse, razpisi
▪ “energetski poligon obnovljivih virov energije”

❖ na ciljno skupino naravnana ponudba

▪ bivalna okolja za visokokvalificirano delovno silo in delo na domu
▪ preureditev zastarelih objektov
▪ povečanje fonda neprofitnih stanovanj za mlade družine in deficitarne poklice

5.2 II. STEBER: PROMET

5.2.1 Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015

Tabela 4: Ocenjevane kategorije s področja prometa in telekomunikacij

Ocenjevana kategorija	Ocena nadpovprečno angažiranih prebivalcev	Ocena naključno izbranih prebivalcev	Skupna ocena
SKUPAJ II.steber	3,27	3,25	3,26
Lokalne ceste in ulice	2,98	2,93	2,95
Pločniki	3,18	3,18	3,18
Parkirišča	3,34	3,21	3,27
Kolesarske poti	2,75	2,66	2,70
Sprehajalne poti	3,51	3,27	3,39
Kažipoti	3,54	3,69	3,62
Javna razsvetljava	3,61	3,61	3,61
Zimska služba	3,53	3,42	3,47
Dostopnost do telekomunikacij	3,32	3,44	3,38
Javni prevoz	2,94	3,08	3,01

Ob začetku leta 2015 so prebivalci občine Žiri ocenili stanje na področju II. stebra – promet, s povprečno oceno 3,26. Najboljšo oceno so občani namenili signalizaciji in javni razsvetljavi, kot najslabše ocenjeno kategorijo pa obe skupini nagovorjenih prebivalcev omenjata kolesarske poti. Stališče obeh skupin sodelujočih prebivalcev je skoraj identično, kar kaže na realno oceno tega razvojnega stebra.

Pri posameznih ocenjevanih kategorijah v očeh občanov obstajajo sledeče pomanjkljivosti:

Lokalne ceste in ulice (2,95):

Večina prebivalcev opozarja na dotrajane lokalne ceste, ki so ponekod potrebne popravil, drugod pa so preozke. Najpogosteje se omenjajo : cesta proti Logatcu, cesta Rakulk – Žirovski Vrh, Dobračevska cesta, cesta proti Smrečju, dostop do industrijske cone, cesta v Jarčji dolini, Čevljarska ulica, Prvomajska ulica, Sejmiška ulica itd. Želijo si boljšega vzdrževanja (udarne luknje), urejene bankine, boljšo preglednost (žive meje) in po možnosti obvoznico.

Pločniki (3,18):

Večina prebivalcev je mnenja, da je urejenih pločnikov premalo – pri tem največkrat izpostavijo Selo, Novo Vas, Pod griči, Račevo in ob glavni cesti. Opozarjajo na previsoke robnike in zaraščenost z živo mejo. Nekateri so mnenja, da se stanje izboljšuje.

Parkirišča (3,27):

Večina prebivalcev je mnenja, da je parkirišč premalo (predvsem center) ali pa so neurejena. Opozarjajo na parkiranje po pločnikih in neprimerne robnike. Predlagajo

boljše koriščenje Alpininega parkirišča. Posamezniki smatrajo, da se tudi na tem področju stanje izboljšuje.

Kolesarske poti (2,70):

Najslabšo oceno v stebru promet so obe skupini prebivalcev občine Žiri utemeljevali z razlogom, da kolesarskih poti enostavno ni oziroma jih je bistveno premalo. Želeli bi si boljše označenost in kolesarske povezave v smeri Vrhnike (Račeva), smeri proti Škofji Loki in Gorenji Vasi. Smiselno bi bilo izkoristiti tudi možnosti ob Sori in jih urediti v centru Žirov. Pohvale je bil deležen Žirovski krog in kolesarska steza Ledinica – Selo.

Sprehajalne in tematske poti (3,39):

Večina sodelujočih prebivalcev ugotavlja, da obstaja potencial za več tematskih in sprehajalnih poti. Obstoječe so preslabo označene, slabo urejene in ponekod celo nevarne saj potekajo ob cestii. Opozarjajo na nevdzdrževanost trim steze in oviranje nekaterih lastnikov zemljišč po katerih potekajo tematske poti (Nova vas) . Prebivalci predlagajo boljše turistično ponudbo s tematskimi potmi (levi breg Sore) in izkazujejo zadovoljstvo z lepo potjo na Ledinici.

Kažipot (3,62):

Manjši del prebivalcev opozarja na premajhno število kažipotov oz. da so nekatere dejavnosti slabo označene. Želeli bi si boljše označitev ulic, označbe za zaselke in posamezne kmetije. Pohvala gre označbam za podjetja in kolesarski krog.

Javna razsvetljava (3,61):

Navkljub dobri oceni so mnenja prebivalcev precej nasprotujoča : od tega, da je javne razsvetljave premalo (Pod Griči, proti Selu, Gregorčičeva ulica, Ledinica, cesta v industrijsko cono, Dobračevska ulica,) do tega , da je je preveč oz. da sveti predolgo (potratnost) ali prehitro ugasne (na Dobračevi , stare Žiri...). Pojavljajo se želje, da bi vendarle v poletnem času delovala bolj dolgo v noč, posebej v času prireditev.

Zimska služba (3,47):

Del sodelujočih občanov ima pripombe na slabo očiščene pločnike in večkrat prepozen začetek pluženja. Opozarjajo na zanemarjene stranske ulice, neočiščena parkirišča, odlaganje snega pri stanovanjskih hišah, zaledenele stopnice pri zdravstvenem domu, neredno pluženje na Levstikovi in slabša storitev v Starih Žireh in Smrečju. Del prebivalcev je z zimsko službo zadovoljen , opozarja pa na pomanjkanje samoiniciative občanov in potrpežljivost – pohvale gredo Modrijanu in Snopku.

Dostopnost do telefona, interneta, kableskega sistema, GSM signala (3,38)

Zaradi odsotnosti optike je v Žireh slaba dostopnost do telekomunikacij. Želeli bi si javni Wi-Fi v centru Žirov in več možnosti izbire ponudnikov.

Povezanost občine z drugimi kraji (3,01)

Največ občanov pogreša boljše avtobusne povezave v smeri do Ljubljane, Kranja, Vrhnike, Logatca in Idrije – posebej ob vikendih in med šolskimi počitnicami. Priložnost zaznavajo pri aktiviranju manjših lokalnih prevoznikov..

5.2.2 Ključni cilji v II. razvojnem stebru »PROMET«

Tabela 5: Kvantificirani cilji v II. stebru (PROMET) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnik »promet«) in izbranimi podatki za opazovanje

Št.	II. PROMET - kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2014	CILJI 2025	PONDER
1.	Lokalne ceste v km	MOP	103	113	5
2.	Asfaltirane lokalne ceste v km	O	73,7	80,0	10
3.	Rekonstruirane lokalne ceste v km	O	1,5	10	5
4.	Dolžina urejenih pločnikov v km	O	7,6	12	5
5.	Urejene kolesarske poti v km	O	50	65	10
6.	Javna parkirna mesta	O	115	130	3
7.	Urejena avtobusna postajališča	O	9	15	2
	ZADOVOLJSTVO OBČANOV:		3,26	4,5	
8.	urejenost cest in ulic	A	2,95	4,5	10
9.	urejenost pločnikov	A	3,18	4,5	5
10.	urejenost parkirišč	A	3,27	4,5	5
11.	kolesarske poti	A	2,70	4,5	10
12.	sprehajalne poti	A	3,39	4,5	5
13.	kažipot	A	3,62	4,5	5
14.	javna razsvetljava	A	3,61	4,5	5
15.	zimski služba	A	3,47	4,5	5
16.	dostopnost do telekomunikacij	A	3,38	4,5	5
17.	javni prevoz	A	3,01	4,5	5

Vir: MOP – ministrstvo za okolje in promet; O – občina ; A - anketa

Ključni kvantificirani cilji do leta 2025 predstavljajo osnovo za nastavitev kazalnikov za spremljanje uresničevanja strategije razvoja in so pripravljene v skladu s pričakovanji prebivalcev, obstoječih analiz in ocene strokovnih služb občine.

5.2.3 Ukrepi (zasnova operativnih programov)

Na področju OP Promet se izvedejo ukrepi in projekti, ki bodo usmerjeni v uresničevanje vizije in kvantificiranih ciljev občine Žiri do leta 2025. Asfaltirane in predvsem rekonstruirane se bodo občinske ceste in javne poti, urejalo lastništvo in odpravljali vzroki na »črnih prometnih točkah«. Posebna pozornost bo veljala izgradnji kolesarskih poti, pa tudi ureditvi pločnikov, povečanju števila urejenih parkirišč,

sprehajalnim in tematskim potem in ustreznemu označevanju. Na področju telekomunikacij mora priti do razširitve »optike«.

Stalno spremljanje zadovoljstva prebivalcev bo dodatno usmerjalo aktivnosti občine v stebru »promet« s ciljem, da se stanje zadovoljstva povečuje do izzivnega cilja - povprečne ocene 4,5 pri vseh opazovanih kategorijah. Ocena prebivalcev predstavlja 60 % vpliv na agregatni kazalnik stebra promet.

Pred vpeljavo operativnih programov in ukrepov projektni vodja stebra »promet« preuči in uskladi sinergijske učinke v ostalih razvojnih stebrih, kar bo omogočalo koordiniran in celovit pristop k uresničevanju vizije in ciljev.

Z vidika vizije je potrebno stalno prilagajanje pričakovanih standardov v občini, pri tem pa je potrebno posebno pozornost nameniti ukrepom, ki lahko vsak zase predstavljajo pomemben korak k realizaciji ciljev ali pa pomenijo potencialne »projekte na zalogo«.

5.2.3.1 Nabor ukrepov, aktivnosti in projektov občine Žiri :

❖ državne ceste

▪ program ureditve križišč z občinskimi cestami
▪ strategija ureditve pločnikov in prehodov za pešce
▪ kategorizacija, signalizacija, prometna varnost, vzdrževanje

❖ občinske ceste

▪ prilagoditev NRP prioritetam, zadovoljstvu občanov in viziji razvoja občine
▪ dolgoročna strategija rekonstrukcije cest, ulic in mostov
▪ ureditev lastništva na občinskih cestah
▪ program urejanja bankin na občinskih cestah
▪ transparentna merila za vzdrževanje cest
▪ projekti za umiritev prometa
▪ vzpostavitev partnerstev, pozornost na možnosti sofinanciranja iz državnih in EU virov

❖ kolesarske steze

▪ priprava dolgoročne strategije izgradnje kolesarskih stez v občini
▪ uskladitev NRP z vizijo razvoja in prioritetami prebivalcev
▪ enotno označevanje kolesarskih poti, varnost, promocija
▪ storitve ob kolesarskih poteh

❖ pločniki, bankine, sprehajalne poti

▪ dolgoročni program ureditve bankin, pločnikov in sprehajalnih poti
▪ zagotavljanje varnosti uporabnikov

▪ analiza ustreznosti obstoječih pločnikov
▪ upoštevanje kriterijev »družini prijazno okolje«
▪ kriteriji uporabe in vzdrževanja
▪ vzpostavitev mreže urejenih sprehajalnih in tematskih poti
▪ enotno označevanje, urbana oprema, info table

❖ javna razsvetljava

▪ analiza energetske potratnosti javne razsvetljave
▪ spremljanje energetske učinkovitosti
▪ modernizacija javne razsvetljave
▪ obravnavanje prioritet, usmeritev in predlogov občanov
▪ sodelovanje v projektih »eko-partnerstev«

❖ javna parkirišča

▪ analiza mirujočega prometa v krajevnih središčih
▪ dolgoročni program urejanja novih javnih parkirnih mest
▪ obravnava in merjenje zadovoljstva občanov

❖ kažipoti in označevanje

▪ načrt vseh lokacij za postavitev kažipotov in označb
▪ enoten pristop oblikovanja »lokalne signalizacije«
▪ prioritete ureditve in partnerstva z zainteresiranimi subjekti
▪ obravnava in merjenje zadovoljstva občanov

❖ vzdrževanje

▪ določitev transparentnih standardov vzdrževanja
▪ objava razporeda funkcioniranja zimske službe
▪ vzpostavitev režima povratnih informacij in zadovoljstva občanov

❖ dostopnost do interneta, TV in telefonskega signala

▪ projekt »javno brezžično omrežje«
▪ optično omrežje, kabelski sistem, javne e-točke
▪ informiranje, e-izobraževanje odraslih
▪ omogočanje konkurenčnosti

❖ javni prevoz

▪ avtobusne povezave: stalno spremljanje in analiziranje potreb prebivalcev
▪ načrt urejanja avtobusnih postajališč

- ponudba privatnega sektorja

5.3 III. STEBER: OKOLJE

5.3.1 Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015

Tabela 6: Ocenjevale kategorije s področja okolja

Ocenjevana kategorija	Ocena nadpovprečno angažiranih prebivalcev	Ocena naključno izbranih prebivalcev	Skupna ocena
SKUPAJ III. steber	3,71	3,67	3,69
Urejenost javnih površin	3,30	3,25	3,27
Ravnanje z odpadki	3,94	3,71	3,82
Oskrba z vodo	4,10	4,27	4,19
Kanalizacija in čistilna naprava	3,96	3,96	3,96
Čistost potokov in jezer	3,45	3,36	3,40
Kakovost zraka	4,09	4,03	4,06
Stanje hrupa	3,91	3,90	3,90
Urejenost pokopališč	3,92	3,88	3,90
Vključenost občanov	3,44	3,26	3,35
Prostorski plan občine	3,16	3,05	3,10

Ob začetku leta 2015 prebivalci občine Žiri ocenjujejo stanje na področju okolja s prav dobro oceno 3,69. Soglasno so najbolj zadovoljni z oskrbo z vodo in kakovostjo zraka v Žireh, manj pa s prostorskim planom in urejenostjo javnih površin. Posamezne ocenjevale kategorije so bile deležne sledečih komentarjev:

Javne površine (3,27):

Pripombe prebivalcev se nanašajo na neurejen center Žirov, premalo dreves, cvetja in grmovnic na javnih površinah in preveč vidnih odpadkov. Želeli bi si več otroških igrišč, urejenih klopi za posedanje in pokošene in zasajene javne površine. Opozarjajo še na propadajoče hiše ob cesti, lastnike psov, ki ne poskrbijo za pasje iztrebke in slabšo okrasitev med prazniki. Pohvale so namenili Gospe Martini in Gospe Mlinar.

Ravnanje z odpadki (3,36):

Večina prebivalcev smatra, da je glavni problem v neurejenih ekoloških otokih, ki so prevečkrat prenapolnjeni zaradi premajhnega intervala odvozov. Opozarjajo še na slabo ločevanje odpadkov s strani prebivalcev in neurejenega sistema kaznovanja kršiteljev. Želeli bi si pogostejši odpiralni čas in ureditev razmer v centru Osojnica, boljše osveščenost prebivalcev in urejen odpad za gradbene odpadke. Pojavljajo se predlogi za nagrajevanje vzornih ločevalcev, večjo frekvenco odvozov, menjavo zbiralnih posod in naklonjenost projektu »zero waste«.

Oskrba z vodo (4,19):

Prebivalci v Žireh so zadovoljni z oskrbo z vodo in so tej kategoriji podelili tudi najvišjo oceno v razvojnem stebru »okolje«. Nekateri opozarjajo na občasno slabšo kvaliteto

vode, ki je ob dežju ponekod kalna in občasno preveliko prisotnost klora v vodi. Želeli bi si tudi boljše informiranost o stanju in problemih vodooskrbe ter pokritost po vseh zaselkih, kjer so še vedno v uporabi vodna zajetja.

Kanalizacija in čistilne naprave (3,96):

Nova čistilna naprava je bila deležna pohval občanov. Želeli bi si jo tudi v okoliških krajih, kjer še ni možnosti priključitve in manjše stroške za uporabnike.

Čistost potokov in jezer (3,40):

Prebivalci opozarjajo na slabo vzdrževanje porečja Sore, smeti v potokih in naftne madeže v industrijski coni. Predlagajo redno praznitev zadrževalnikov, pogostejše čiščenje in kontrolo polivanja gnojnice. Pohvale so vredne čistilne akcije in izboljšano stanje na Jezernici. Opozorili so še na problem izsuševanja, kar lahko uniči mokrišča.

Kakovost zraka (4,06):

Večina prebivalcev ocenjuje, da je kakovost zraka v kraju zelo dobra razen pozimi, ko se včasih pojavi smog. Občasno bi morali biti pozorni na kurjenje neprimernih materialov ob blokovskih naseljih.

Stanje hrupa (3,90):

Brez posebnosti ob dobri oceni. Včasih ponoči moti hrup avtomobilov. Posamezniki predlagajo sprejem urnika košenja privatnih površin in žaganja z namenom, da tega ne bi počeli ob nedeljah.

Urejenost pokopališč (3,90):

Prebivalci so v glavnem zadovoljni z urejenostjo pokopališč v občini. Opozarjajo na premajhno frekvenco odvoza odpadkov in neurejene zelenice. Želeli bi si klopce na pokopališču, obnovo vežice, več parkirnih mest in table za prepoved vstopa psov. Nekateri smatrajo, da se stanje izboljšuje in da ljudje dobro skrbijo za svoje grobove – pohvale za Martino.

Vključenost občanov v urejanje okolja (3,35):

Največ občanov opozarja na premajhno sodelovanje in povezovanje. Pohvale za letno čistilno akcijo – takih bi si želeli še več. Predlagajo večjo podporo turističnemu društvu.

Ustreznost prostorskega plana (3,10):

Večina občanov ni seznanjena s prostorskim planom občine, ker po njihovem niso bili dovolj informirani oz. jih niti ne zanima, ker nimajo izraženega lastnega interesa. Poznavalci opozarjajo na počasno spreminjanje in dopolnjevanje prostorskega plana, ki naj bi bil usmerjen preveč v center.

5.3.2 Ključni cilji v III. razvojnem stebru »OKOLJE«

Tabela 7: Kvantificirani cilji v III. stebru (OKOLJE) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnik »okolje«) in izbranimi podatki za opazovanje

Št.	III. OKOLJE – kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2014	CILJI 2025	PONDER
1.	Stanovanjski objekti priključeni na javni vodovod	O	859	900	10
2.	Stanovanjski objekti priključeni na ČN	O	884	1000	10
3.	Gospodinjstva vključena v organiziran odvoz odpadkov v %	O	100	100	10
	ZADOVOLJSTVO OBČANOV:		3,69	4,5	
4.	javne površine	A	3,27	4,5	10
5.	ravnanje z odpadki	A	3,82	4,5	5
6.	oskrba z vodo	A	4,19	4,5	5
7.	kanalizacija in ČN	A	3,96	4,5	10
8.	čistost rek, potokov in jezer	A	3,40	4,5	10
9.	kakovost zraka	A	4,06	4,5	5
10.	stanje hrupa	A	3,90	4,5	5
11.	urejenost pokopališč	A	3,90	4,5	5
12.	vključenost ljudi v urejenost okolja	A	3,35	4,5	5
13.	prostorski plan občine	A	3,10	4,5	10

Vir : O – občina ; A - anketa

Ključni kvantificirani cilji do leta 2025, predstavljajo osnovo za nastavitev kazalnikov za spremljanje uresničevanja strategije razvoja in so pripravljene v skladu s pričakovanji prebivalcev, obstoječih analiz in ocene strokovnih služb občine.

5.3.3 Ukrepi (zasnova operativnih programov)

Na področju OP Okolje se v občini Žiri izvedejo ukrepi in projekti po področjih, ki bodo usmerjeni v uresničevanje vizije s cilji, ki so v skladu z okoljskimi standardi EU. V ospredju bo trajnostni razvoj s ciljem maksimalne priključenosti gospodinjstev na kanalizacijo in čistilne naprave ter v sistem organiziranega odvoza in ločevanja odpadkov. Pozornost bo namenjena ustrezni frekvenci odvozov, urejenosti javnih površin, ureditvi okolice potokov in jezer ter odstranjevanju in sanaciji divjih odlagališč. Na področju energetike pričakujemo zmanjšanje porabe energije pri javni razsvetljavi in pri porabi energije končnih uporabnikov ter povečan izkoristek obnovljivih virov energije, kar bomo pričeli spremljati takoj, ko bo to mogoče. V skladu z okoljsko uredbo bomo zamenjali tudi neustrezne svetilke javne razsvetljave.

Ob povečani participaciji občanov v dejavnostih okoljskega stebra se pričakuje tudi povečanje ocene njihovega zadovoljstva na povprečno oceno 4,5, kar bo imelo 70 % vpliv na gibanje okoljskega kazalnika.

Pred vpeljavo operativnih programov in ukrepov projektni vodja stebra »okolje« preuči in uskladi sinergijske učinke v ostalih razvojnih stebrih, kar bo omogočalo koordiniran in celovit pristop k uresničevanju vizije in ciljev. Z vidika vizije in usklajenosti z EU politikami, je odnos do okolja ena od prioritarnih nalog tako gospodarstva kot prebivalcev.

5.3.3.1 Nabor ukrepov, aktivnosti in projektov občine Žiri

1. Področje varstva okolja (sledenje politikam EU)

❖ vzdrževanje javnih površin

▪ načrt ureditve in vzdrževanja javnih površin (opredelitev standardov)
▪ načrt revitalizacije propadajočih in spomeniško zaščitene objekto
▪ program postavitve urbane opreme na javnih površinah
▪ izobraževalni in motivacijski projekti ozaveščanja ljudi – medgeneracijske delavnice
▪ načrt krasitev krajevnih središč
▪ informiranost, javne pohvale, graje, sankcije
▪ vzpostavitev sistema odgovornosti in izvajanje nadzora
▪ spremljanje in obravnavo ocen zadovoljstva občanov

❖ ravnanje z odpadki

▪ prilagodljivost frekvence odvozov odpadkov
▪ urejeni ekološki otoki in kontinuiran proces ločenega zbiranja odpadkov
▪ ureditev centra za gradbene odpadke
▪ projekt energetskega izkoriščanja odpadkov
▪ regijsko in mednarodno povezovanje, partnerstva, skupni projekti
▪ informiranje, izobraževanje in motivacijski projekti za mlade

❖ ravnanje z odpadno vodo – kanalizacija in ČN

▪ dokončanje kanalizacijskega omrežja
▪ program izvajanja priključkov
▪ nadzor in merjenje zadovoljstva uporabnikov
▪ ohranjanje biodiverzitete
▪ informiranje in izobraževanje
▪ kontrola uporabe pesticidov in gnojil

❖ vodooskrba

▪ informacije za občane

▪ nabor in zaščita lokalnih vodnih virov
▪ prioritete in načrt izgradnje novih sistemov in uskladiitev v NRP
▪ regijske povezave
▪ načrt obnove zastarelih sistemov
▪ izobraževalni in motivacijski projekti o racionalni porabi vode

❖ projekti

▪ stimuliranje razvoja inovativnih oblik varovanja okolja
▪ projekti za blažitev posledic klimatskih sprememb
▪ revitalizacija gramoznic
▪ sistem ukrepov v primeru naravnih nesreč

2. Področje energetike (sledenje politikam EU)

❖ projekti za zmanjševanje porabe energije

▪ program zamenjave svetilk javne razsvetljave
▪ nagrajevanje raziskovalnih projektov za povečanje učinkovitosti energetske rabe
▪ strategija uporabe obnovljivih virov energije
▪ izobraževalni in informativni projekti - spremljanje primerov dobrih praks
▪ vzpostavljanje partnerstev - vključevanje podjetništva in industrije
▪ izračun »energetskega potenciala« v občini
▪ motivacijski projekti za gospodinjstva
▪ projekt »modri dežnik« (enostavne in razumljive informacije za gospodinjstva na vseh javnih prireditvah)

❖ projekti energetske samozadostnosti

▪ prestrukturiranje energetske neučinkovite industrije
▪ oblikovanje strategije energetske neodvisnosti (lastna proizvodnja elektrike, toplote in pogonskih goriv)

3. Prostorsko planiranje

❖ prilagajanje občinskega prostorskega načrta

▪ analiza izkoriščenosti potenciala v turizmu, kmetijstvu in podjetništvu
▪ uskladiitev z vizijo in vrednotami prebivalcev
▪ sistem vključenosti in informiranosti prebivalcev
▪ transparentni postopki spremem

5.4 IV. STEBER: IZOBRAŽEVANJE

5.4.1 Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015

Tabela 8: Ocenjevane kategorije s področja izobraževanja

Ocenjevana kategorija	Ocena nadpovprečno angažiranih občanov	Ocena naključno izbranih občanov	Skupna ocena
SKUPAJ IV. steber	3,72	3,62	3,67
Objekti osnovnih šol	3,64	3,59	3,61
Objekti vrtcev	3,84	3,86	3,85
Ustreznost vsebin – povp.	4,01	3,56	3,78
▪ V vrtcih	4,08		
▪ V OŠ	3,94		
▪ Za 3. generacijo	2,96		
Vključenost v življenje LS	3,38	3,48	3,43

Ob začetku leta 2015 prebivalci občine Žiri ocenjujejo stanje na področju izobraževanja v občini s povprečno dobro oceno 3,67. V prihodnosti imajo občani večja pričakovanja na področju pogojev delovanja (telovadnica, stari del šole). Čeprav so bile podeljene dobre ocene prebivalci opozarjajo na pomanjkljivosti, ki sledijo v nadaljevanju:

Ustreznost materialnih pogojev v šolskih objektih (3,61):

Največ občanov navaja potrebo po novi telovadnici. Želeli bi si tudi zunanjo obnovo in ureditev starega dela šole. Opozarjajo še na energetska potratnost in premajhno število parkirišč. Posamezniki pohvalijo zadnja obnovitvena dela.

Izvajanje in vsebina izobraževalnih procesov v šolah (3,94):

Večina prebivalcev na vsebino dela v osnovnih šolah nima pripomb in je zadovoljno z dobrimi uspehi učencev. Posamezniki bi si želeli več poudarka na tujih jezikih, vključitev »domoznanstva« in tematik o svojem kraju, več poudarka na starih tradicionalnih obrteh (mala obrt, čebelarstvo, turizem..), poklicno usmerjanje v lokalno zaposljive poklice in več kontakta z gospodarstvom.

Ustreznost materialnih pogojev v otroških vrtcih (3,85):

Prebivalci opozarjajo na prostorske probleme, ustreznost igrišč, probleme s streho, energetska potratnost in problem parkiranja. Želeli bi si daljše popoldansko varstvo, izboljšavo prehrane in obnovo v bližnji prihodnosti. Nekaj občanov je izreklo tudi pohvale.

Izvajanje in vsebina izobraževalnih procesov v vrtcih (4,08):

Občani so zelo zadovoljni z izvajalci in vsebino v otroških vrtcih. Skrbi jih nadpovprečna angažiranost vzgojiteljic

Vsebina izobraževalnih procesov za III. generacijo (2,96):

Največ prebivalcev meni, da primanjkuje izobraževalnih vsebin za 3. generacijo – posebej bi si želeli več računalniškega opismenjevanja. Pohvale za Društvo upokojencev, želja pa je po več tečajih v povezavi s študenti.

Vključenost šol in vrtcev v družbeno življenje kraja (3,43):

Večina prebivalcev smatra, da se vrtec in šola dobro vključujeta v življenje lokalne skupnosti, vendar opazajo še neizkoriščen potencial in pričakujejo večje vključevanje učiteljev v delo društev. Želijo si več medgeneracijskih dogodkov in spodbude občine za povezovanje s projekti in vizijo občine.

5.4.2 Ključni cilji v IV. razvojnem stebru »IZOBRAŽEVANJE«

Tabela 9: Kvantificirani cilji v IV. stebru (IZOBRAŽEVANJE) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnik »izobraževanje«) in izbranimi podatki

Št.	IV. IZOBRAŽEVANJE – kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2015	CILJI 2025	PONDER
1.	Število vpisanih otrok v vrtec (tekoče šolsko leto)	O	259	280	5
2.	Število vpisanih otrok v OŠ (tekoče šolsko leto)	O	505	520	5
3.	Število izobraževalnih programov za III. generacijo	O	0	3	10
4.	Število razpisanih nagrad za dosežke v šoli, raziskovanju in športu	O	0	5	10
ZADOVOLJSTVO OBČANOV:			3,57	4,5	
5.	Ustreznost objektov otroških vrtcev	A	3,85	4,5	20
6.	Ustreznost objektov šol	A	3,61	4,5	15
7.	Ustreznost vsebin v vrtcih in šolah	A	4,01	4,5	5
8.	Ocena vsebin za III. generacijo	A	2,96	4,5	15
9.	Vključenost v življenje lokalne skupnosti	A	3,43	4,5	15

Vir : O – občina ; A – anketa

Ključni kvantificirani cilji do leta 2025 predstavljajo osnovo za nastavitev kazalnikov za spremljanje uresničevanja strategije razvoja in so pripravljene v skladu s pričakovanji prebivalcev, obstoječih analiz in ocene strokovnih služb občine.

5.4.3 Ukrepi (zasnova operativnih programov)

Na področju OP Izobraževanje se izvedejo ukrepi in projekti, ki bodo usmerjeni v uresničevanje vizije in ciljev občine Žiri do leta 2025. Ob pričakovanem rahlem

povečanju števila prebivalcev se bo povečal tudi vpis otrok v vrtce in osnovne šole na območju občine. Z investicijskimi in vzdrževalnimi posegi se bodo še izboljšali pogoji dela v vrtcih in šolah. Spodbujale se bodo nove vsebine tako za otroke kot odrasle. Povečevalo se bo število občinskih štipendij za deficitarne poklice v občini, razpisovale pa se bodo tudi nagrade za raziskovalna dela s temami, ki lahko prispevajo k izboljšanju stanja v občini in regiji.

Z vpeljavo ustreznih »lokalnih« vsebin in povečanim medsebojnim sodelovanjem v smislu vključenosti v družbeno življenje kraja se pričakuje postopno povečevanje ocene zadovoljstva občanov, katerih letna ocena bo imela 70 % vpliv na kazalnik stebra izobraževanje.

Pred vpeljavo operativnih programov in ukrepov projektni vodja stebra izobraževanje preuči in uskladi sinergijske učinke v ostalih razvojnih stebrih, kar bo omogočalo koordiniran in celovit pristop k uresničevanju vizije in ciljev.

Z vidika zasledovanja vizije lahko uresničitev ciljev in ukrepov stebra izobraževanje pomembno vpliva na realizacijo ciljev tudi v vseh ostalih razvojnih stebrih !

5.4.3.1 Nabor ukrepov, aktivnosti in projektov občine Žiri

1. Predšolska vzgoja

❖ materialni pogoji

▪ načrt investicij, obnove in razširitve zunanjih in notranjih površin vrtcev
▪ analiza energetske potratnosti objektov
▪ analiza zagotavljanja varnosti otrok, zaposlenih in staršev
▪ stanje parkirišč
▪ zagotavljanje posebnih potreb

❖ čas obratovanja

▪ prilagajanje razmeram v občini - redna analiza potreb
▪ ocena možnosti dodatne ponudbe varstva otrok

❖ vključenost v življenje lokalne skupnosti

▪ projekti medgeneracijskega povezovanja,
▪ prilagajanje vsebin - jezik, projekti varovanja narave, turistični krožki, šport - koordinacija in sodelovanje z društvi,
▪ projekti »otroci učijo starše«,
▪ merjenje zadovoljstva prebivalcev,
▪ sodelovanje v projektih – npr.: »družini prijazna občina«

2. Izobraževanje

❖ materialni pogoji

▪ program investicijskega vzdrževanja šol
▪ projekt energetske učinkovitosti šol
▪ načrt povečevanja notranjih in zunanjih športnih površin
▪ urejanje okolja

❖ vsebina dela

▪ sofinanciranje fakultativnih vsebin v skladu z vizijo občine
▪ projekti popoldanskih tematskih delavnic z občani
▪ inovativni turistični, kulturni, športni in okoljski projekti
▪ projekt »eko proizvodi iz domačega okolja za šolske kuhinje«
▪ motivacijski projekti prostovoljne pomoči
▪ medgeneracijski projekti - npr. projekt: »družini prijazna občina«
▪ projekti obnavljanja tradicij in raziskovanja zgodovine
▪ medkrajevno in regijsko povezovanje – skupni projekti
▪ sodelovanje v projektu: »potujem in za Žiri opazujem«
▪ strategija zagotavljanja varnosti na šolah

3. Izobraževalni programi za 3. generacijo

❖ vsebina

▪ nabor in izbor aktivnosti in vsebin
▪ vključitev v medgeneracijski projekt »družini prijazna občina«
▪ e- izobraževanje, motivacijski ukrepi
▪ ogledi in predavanja o primerih dobre prakse
▪ predavanja na temo »potujem in za Žiri opazujem«

5.5 V. STEBER: KVALITETA ŽIVLJENJA

5.5.1 Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva – marec 2015

Ob začetku leta 2015 so se prebivalci občine Žiri najprej opredeljevali o dejavnikih in vrednotah, ki so za njih najpomembnejše za kvaliteto življenja v lokalni skupnosti. Nadpovprečno angažirani prebivalci in naključno izbrani prebivalci so na prvih pet mest postavili enake dejavnike, ki vplivajo na kvaliteto življenja vendar v različnem vrstnem redu. Medtem ko je za prve najpomembnejši dejavnik varnost bivanja in urejena infrastruktura, naključno izbrani prebivalci na prvo mesto postavljajo dobro zdravstveno oskrbo.

Občani 203	Delavnice 119	Skupaj 322	Odgovor
115	35	150	Dobra zdravstvena oskrba
81	41	122	Varnost bivanja
76	31	107	Delovna mesta v bližini
61	38	99	Urejena infrastruktura
61	26	87	Dobre prometne povezave

V nadaljevanju so prebivalci ocenjevali sedanje stanje kvalitete bivanja v občini Žiri z vidika opredeljenih vrednot. Med ocenami devetih kriterijev kvalitete bivanja v občini je najboljšo oceno dobila možnost športa in rekreacije, največje probleme pa prebivalci v začetku leta 2015 zaznavajo v zdravstveni oskrbi.

Tabela 10: Ocenjevane kategorije s področja kvalitete življenja

Ocenjevana kategorija	Ocena nadpovprečno angažiranih občanov	Ocena naključno izbranih občanov	Skupna ocena
SKUPAJ V. steber	3,38	3,29	3,34
Zdravstvena oskrba	2,77	2,63	2,70
Kulturno dogajanje	3,36	3,17	3,26
Šport in rekreacija	3,83	3,85	3,84
Socialne aktivnosti	3,28	3,29	3,29
Oskrba prebivalcev	2,99	3,21	3,10
Duhovna oskrba	3,74	3,68	3,71
Med sosedski odnosi	3,75	3,69	3,72
Varnost bivanja	3,59	3,62	3,61
Stopnja zaupanja v občino	3,12	2,47	2,79

Posamezna področja, ki vplivajo na kvaliteto življenja v občini Žiri, so bila deležna naslednjih komentarjev sodelujočih prebivalcev:

Zdravstvena oskrba (2,70):

V času izvajanja analize javnega mnenja se je zdravstvena oskrba pokazala kot področje potrebno največje pozornosti z vidika kvalitete življenja na kar opozarja tudi najslabša ocena v tem razvojnem stebru. Največ prebivalcev si želi pediatra v Žireh. Opozarjajo tudi na to, da sta samo 2 zdravnika splošne medicine in 1 zobozdravnik premalo za Žiri. Posamezniki niso zadovoljni s kvaliteto in prijaznostjo zdravstvenih storitev. Želeli bi si tudi vsaj občasno kakšnega specialista (ginekolog, otroški zobozdravnik, ortodont...), krajše čakalne dobe, laboratorij, tudi poleti odprto lekarno, nočna dežurstva, rentgen in ultrazvok. Prostori in oprema niso v najboljšem stanju.

Kulturno dogajanje (3,26):

Prebivalci bi si želeli več kulturnega dogajanja in več obiska na prireditvah. Pogrešajo prireditve za mlade, bolje izkoriščeno kinodvorano, povezanost med uporabniki, diskoteko, gostovanje gledališč, koncerte in več tradicionalnih prireditev. Pohvale gredo dramski skupini Žiri, pihalni godbi, turističnemu društvu, MPZ in čipkaricam.

Možnosti športa in rekreacije (3,84):

Večina sodelujočih prebivalcev smatra, da je v Žireh potrebna nova športna dvorana. Želijo si tudi fitnes, bazen, ureditev trim steze, nove kolesarske in tekaške poti, drsališče, osvetlitev tekaškega kroga in obnovo plezalne stene. Predlagajo javno učenje smučarskega teka, več skupinskih vadb, športne aktivnosti za starejše občane, smučarske tečaje za otroke in v primeru izkazanega interesa »downhill progo« za kolesarje. Posamezniki smatrajo, da je športna ponudba v Žireh vendarle zelo pestra, pohvale pa so bile deležne posebej zimske športne aktivnosti.

Socialne aktivnosti (3,29):

Prebivalci si prvenstveno želijo medgeneracijski center v katerem bi lahko bil tudi dom za ostarele, želijo si več sodelovanja med introvertiranimi društvi pri humanitarnih akcijah, več samoiniciative, boljše informiranje, bolj odzivne službe in organizirano pomoč na domu (tudi z dostavo hrane). Pripraviti se bo treba na situacijo v primeru odpuščanja zaposlenih v Alpini.

Oskrba prebivalcev (3,10):

Občani v večini pogrešajo več konkurence in boljšo kakovost živil na področju oskrbe prebivalcev. Želeli bi si nakupovalni center, trgovine z oblačili in elektromaterialom. Pogrešajo dostopnost do lokalnih izdelkov in pogostejše delovanje tržnice.

Duhovna oskrba (3,71):

Duhovna oskrba v občini Žiri je zadovoljiva v religioznem smislu (pohvala župniku), posamezniki pa bi si občasno želeli tudi prisotnost psihiatra, skupin za samopomoč in več srečanj na temo osebnostne rasti.

Med-sosedski odnosi (3,72):

Med sosedski odnosi v občini Žiri so pretežno dobri, prebivalci pa bi si kljub temu želeli več sodelovanja, solidarnosti, skupnih akcij in druženj. Opozarjajo na prisotnost zavisti in nevoščljivosti, ki onemogoča boljše stanje . Predlagajo več skupnih dogodkov kot so npr. dnevi vasi, zaselkov ali ulic in skupnih delovnih akcij v svojem okolju. Dober zgled, po mnenju prebivalcev, dajejo gasilci.

Varnost bivanja (3,61):

Večina prebivalcev varnost bivanja povezuje s prisotnostjo policije v kraju, ki bi si je želeli več. Nekateri izjavljajo, da se počutijo varno, drugi pa opozarjajo na pogoste vlome, kraje in pretepanje.

Stopnja zaupanja v občino (2,79)

Vrednotam kvalitete bivanja je dodan še kriterij zaupanja prebivalcev v organe občine (župan, občinski svet in uprava), da bodo znali prisluhniiti problemom prebivalcev in jih tudi reševati v skladu s pričakovanji občanov. Stopnja zaupanja je boljša pri nadpovprečno angažiranih (informiranih) občanih. Na splošno so bolj zaupljivi starejši občani moškega spola, skupna ocena pa opozarja na rezerve na tem področju.

Tabela 11: Stopnja zaupanja v občino (ocene 1 – 5)

	Do 25 let	25-60 let	Nad 60 let	Ženske	Moški	SKUPAJ
Naključni	2,61	2,36	2,66	2,43	2,52	2,47
Delavnice	3,00	3,04	3,33	3,04	3,16	3,12
SKUPAJ	2,80	2,70	2,99	2,73	2,84	2,79

Elementi zaupanja: vključenost prebivalcev v pripravo vizije razvoja, zaupanje v sposobnega župana, opredelitev dosegljivih ciljev, nova sestava občinskega sveta...

Elementi nezaupanja: nesposobnost proračuna, neupoštevanje občanov, prisluh le vplivnih ljudi, isti ljudje na odgovornih mestih, prevlada osebnih interesov, ni posluha za mlade...

5.5.2 Ključni cilji v V. razvojnem stebru »KVALITETA ŽIVLJENJA«

Tabela 12: Kvantificirani cilji v V. stebru (KVALITETA ŽIVLJENJA) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnik »kvaliteta življenja«) in kazalniki za opazovanje

Št.	V. KVALITETA ŽIVLJENJA – kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2014	CILJI 2025	PONDER
1.	Število zdravnikov (skupaj) / 1000 prebivalcev	O	0,4	0.6	10
2.	Število obiskovalcev na razstavah, v muzejih, galerijah.../ leto	O	1.305	3.000	5
3.	Število obiskovalcev na športnih in turističnih prireditvah / leto	O	2.500	10.000	10
4.	Število postelj v domovih za ostarele	O	0	30	5
	ZADOVOLJSTVO OBČANOV:		3,34	4,5	
5.	zdravstvena oskrba	A	2,70	4,5	15
6.	kulturno dogajanje in udejstvovanje	A	3,26	4,5	5
7.	možnost športa in rekreacije	A	3,84	4,5	5
8.	socialne aktivnosti	A	3,29	4,5	10
9.	oskrba prebivalcev	A	3,10	4,5	10
10.	duhovna oskrba	A	3,71	4,5	5
11.	med-sosedski odnosi	A	3,72	4,5	5
12.	varnost bivanja	A	3,61	4,5	5
13.	stopnja zaupanja v občino	A	2,79	4,5	10

Vir : O – občina ; A – anketa

Ključni kvantificirani cilji do leta 2025 predstavljajo osnovo za nastavitev kazalnikov za spremljanje uresničevanja strategije razvoja in so pripravljene v skladu s pričakovanji prebivalcev, obstoječih analiz in ocene strokovnih služb občine.

5.5.3 Ukrepi (zasnova operativnih programov)

Na področju OP kvaliteta življenja se izvedejo ukrepi in projekti, ki bodo usmerjeni v uresničevanje vizije in ciljev občine Žiri. Pričakuje se izboljšanje stanja na vseh področjih, ki vplivajo na kakovost življenja.

Ob povečani pozornosti do dejavnikov kakovosti bivanja je pričakovano povečevanje zadovoljstva občanov, ki naj bi do leta 2025 doseglo povprečno oceno 4.5. Zadovoljstvo prebivalcev, ki se ga izmeri vsako leto ob istem času v mesecu marcu, predstavlja 70 % vpliva na agregatni kazalnik stebra »kvaliteta življenja«.

Ob stalnem spremljanju in analiziranju izbranih kazalnikov (podkriterijev) v stebru »kvaliteta življenja« je smiselno spremljati tudi nekatere druge dejavnike, ki lahko zaradi svoje pomembnosti v prihodnje postanejo tudi »ponderirani kazalniki« z jasno določenimi vrednostmi. Primeri kazalnikov za spremljanje :

- število delovnih mest na področju športa in kulture
- število delovnih mest na področju mladine
- delež kategoriziranih športnikov
- delež javnih sredstev namenjenih kulturi, mladini ...
- število medgeneracijskih projektov
- ipd.

Pred vpeljšavo operativnih programov in ukrepov projektni vodja stebra »kvaliteta življenja« preuči in uskladi sinergijske učinke v ostalih razvojnih stebrih, kar bo omogočalo koordiniran in celovit pristop k uresničevanju vizije in ciljev. Z vidika usmerjenosti vizije je potrebno stalno prilagajanje pričakovanim standardom kvalitete življenja ob visoki participaciji prebivalcev.

5.5.3.1 Nabor ukrepov, aktivnosti in projektov občine Žiri

1. Zdravstvena oskrba

❖ objekti

▪ dolgoročni program obnove in vzdrževanja objektov namenjenih zdravstveni oskrbi,
▪ analiza dodatnih potreb po prostorih za nove vsebine,
▪ javno-zasebna partnerstva

❖ zdravstvene storitve

▪ ukrepi za povečanje števila zdravnikov (analiza potreb, subvencije, štipendije, raziskovalne naloge, stanovanja, ...)
▪ merjenje zadovoljstva občanov,
▪ projekti preventive (programi za krepitev zdravja)
▪ podeljevanje koncesij,
▪ nove vsebine: informiranje, delavnice z občani – projekt: »zdrava občina«, laboratorij, spremljanje primerov dobre prakse

2. Kultura

❖ objekti

▪ program obnove in vzdrževanja kulturne infrastrukture, sakralnih in kulturnih spomenikov
--

▪ upravljanje z objekti, pogoji uporabe, partnerstva, ...
▪ objekti in prostori namenjeni muzejskim zbirkam in knjižnicam

❖ projekti

▪ Šinkovcova hiša na Ledinici, Bukovčeva hiša na Breznici, Italijanska kaverna, čevljarski muzej, ...
▪ projekti za spodbujanje želje po druženju,
▪ projekti negovanja tradicije, običajev, jezika, vrednot, oblačil (poklicni muzej)..
▪ projekt : "pridemo tudi na dom " (kulturne prireditve na kmetijah, obrtnih delavnicah ...)
▪ medgeneracijski kulturni projekti,
▪ kulturni turizem – »naša dediščina«,
▪ mednarodna partnerstva, vključevanje mladine in občanov ,
▪ obveščanje in koordinacija dogodkov,
▪ merjenje zadovoljstva občanov in obiskovalcev

❖ ključne prepoznavne prireditve

▪ opredelitev ključnih prireditev – v občini in regiji,
▪ vključevanje in animiranje lokalnih potencialov,
▪ združevanje dogodkov v festivalne oblike oz. celoletno dogajanje,
▪ koordinacija in povezovanje, informiranje in promocija,
▪ vzpostavitev sistema inovativnih predlogov,
▪ projekti za ustvarjanje sproščenega vzdušja v občini, »turistični kulturni programi«, ...
▪ ključna letna prireditev : »Dan Žirovskih društev«
▪ Žirovska noč

3. Šport

❖ športne površine in objekti

▪ povečanje možnosti za raznovrstno udejstvovanje občanov,
▪ obnova športnih igrišč in sistem vzdrževanja,
▪ transparentnost pogojev uporabe,
▪ upravljanje, varnost,
▪ javno zasebna partnerstva pri novogradnjah,
▪ analiza koriščenja vodnih in gozdnih površin – športni turizem,

❖ športni projekti in dogodki

▪ nadomestna gradnja športne dvorane in stare šole
▪ ureditev območja Pustotnik z navezavo na regijske kolesarske povezave (avtokamp, kopališče, športnorekreativski center, kolesarska povezava)

▪ tradicionalne športne prireditve,
▪ povezani športno – turistični paketi ,
▪ vzpostavitev sistema za koordinacijo športno družabnih dogodkov,
▪ izobraževanje in vodenje,
▪ sistem vključenosti šol in vrtcev,
▪ rekreativne prireditve in stalni dogodki za občane in goste,
▪ športna srečanja med kraji v občini in regiji,
▪ merjenje zadovoljstva občanov in gostov,
▪ »občinski športni dan«,
▪ mednarodna srečanja in partnerstva
▪ predstavitev delovanja društev na “Dnevu Žirovskih društev “

4. Varnost bivanja

❖ projekti

▪ dvigovanje občutka varnosti : predavanja in delavnice v sodelovanju s policijo - vzpostavitev sistema medsebojne informiranosti,
▪ projekt proti naraščanju uporabe drog
▪ povečanje kontrole prometne varnosti,
▪ motivacijske nagrade in razpisi - sprožanje samoorganizacijskega procesa,
▪ merjenje zadovoljstva občanov in gostov,
▪ »informativna publikacija za novo priseljene«,
▪ multikulturalna srečanja,
▪ projekt »NE vandalizmu«,
▪ izvajanje občinskega »programa varnosti«

❖ društva in oprema

▪ ustreznost pogojev delovanja gasilskih društev,
▪ izobraževanje in informiranje, družabni dogodki

5. Medsosedski odnosi

❖ projekti druženja

▪ EU projekt: »dan sosedov« - 15. maj ,
▪ sistem spodbud z motivacijskimi razpisi,
▪ vzpostavitev projektne pomoči pri organizaciji projektov druženja,
▪ stimulacija skupnih projektov urejanja okolja,
▪ delavnice, izobraževanja,
▪ projekt sprejema in vodenja novih priseljencev oz. gostov po občini

6. Sociala

❖ pomoč ogroženim prebivalcem

▪ povezani in koordinirani ukrepi s centrom za socialno delo,
▪ vzpostavitev sistema informiranja

❖ projekti

▪ medgeneracijski center ali druga primerna oblika skrbi za starejše (medgeneracijsko središče z dnevnimi centri)
▪ novi modeli institucionalnega varstva starejših
▪ projekt »mladi pomagajo starejšim«, (primer dobre prakse "GET" Langenegg -A)
▪ merjenje zadovoljstva prebivalcev,
▪ »Evropski dan sosedov«
▪ prireditve v okviru projekta »družini prijazna občina«
▪ aktivno spremljanje potreb vseh starostnih skupin ,
▪ izvajanje medgeneracijskih projektov in skrb za celovit pristop od zaznavanja problema do njegove ustrezne rešitve, ...

7. Občinski organi in uprava

❖ zaupanje prebivalcev v delovanje občinskih organov in uprave

▪ letno preverjanje stopnje zaupanja v občinske organe
▪ informiranje - interaktivna spletna stran občine
▪ interni TV kanal
▪ projekt : »participatorni proračun«
▪ letno preverjanje zadovoljstva prebivalcev
▪ projekt »48 ur« - odzivnost občinske uprave v 48 urah
▪ projekt »modri dežnik« (enostavne, razumljive informacije za občane na vseh javnih prireditvah...)
▪ sodelovanje v projektu „Mladi odločevalci „

5.6 Nasveti za uspešno izvedbo ukrepov

Na kakšne spremembe smo pripravljeni, da bi dosegli cilje razvojne vizije?

Vsaka regija in lokalna skupnost premore različne vire: pokrajina, surovine, podeželska arhitektura, kmetijski proizvodi, različne obrti, ljudje z različnimi talenti itd. Prepoznavanje in korišćenje teh virov spodbuja razvoj identitete in iniciativnosti prebivalcev, prav tako pa vodi k rasti gospodarstva in turizma. Korisni ukrepi:

- Iz lokalnih in regionalnih virov in potencialov oblikujte edinstveno težišče vaše skupnosti, po katerem se bo ta razlikovala od drugih. Ta svoj nov image predstavljajte kolikor pogosto je le mogoče.
- Vključite kar se da veliko ljudi in skupin iz vaše skupnosti. Poskrbite, da bodo v projekte vključeni aktivni, ne pasivni ljudje.
- Poiščite ravnotežje med aktivnostmi (ukrepi, proizvodi, projekti) in načinom, kako bodo projekti nastali (postopek, procesna kakovost). »Top down« projekti, ki se poskušajo uresničiti kot ukazi z vrha, redko uspejo. Možnost imate le, če sodelujete z ljudmi, na katere bodo spremembe vplivale.
- Razdelite vaše projekte v obvladljive podprojekte. Manjše naloge je možno lažje nadzorovati.
- Podpirajte projekte, ki spodbujajo gospodarsko povezovanje. »Regionalne valute« in boni dodatno vplivajo na privlačnost lokalnih proizvodov.
- Ustvarite prostor, kjer bodo lahko udeleženci med sabo komunicirali in predstavljali svoje dosežke. Osredotočajte se na panoge, v katerih pride do izraza življenje, kot je kultura, gastronomija, doživljanje narave, zdravje ipd.
- Združite sile z drugimi. Industrijski parki uspevajo najbolje, če jih združeno vodi več občin in privatnih podjetij! Razvijte edinstvene značilnosti in kompetence, po katerih se bo vaš industrijski park razlikoval od drugih.
- Ponovno odkrite potenciale predstavite v realnem in virtualnem okolju.
- Poudarjajte znamenitosti vaše lokalne skupnosti/regije, njenih prebivalcev, ter storitve, ki so tam na voljo. Izpostavite strokovnjake, ponudnike storitev in specialiste, locirane v vaši skupnosti.
- Vrednost vaše poslovne lokacije lahko izboljšate z dobro ponudbo socialnih storitev.
- Poudarite privlačnost vaše skupnosti: kakšno dodano korist ali lokacijsko prednost imajo prebivalci v vaši skupnosti? Definirajte USP (unique selling point – »edinstven prodajni argument«).
- Usmerite nase pozornost s primerno kulturno ponudbo. V zvezi s tem domišljija ne potrebuje meja, pa naj gre za glasbo, petje, ples, gledališče, hrano, stara izročila ali nove atrakcije.
- V sodelovanju s sosednjimi občinami ustvarite nov program – mešajte stara izročila z modernimi atrakcijami.
- Izkoristite lepote vaše pokrajine in organizirajte morda majhen festival v naravnem okolju – izkoristite vsak letni čas!
- Dotaknite se vseh čutil, npr. s sejmi zelišč, razstavami obrtnih del, nudite gostom sodelovanje pri dejavnostih ipd.

- Pripravite celoten paket, v katerega lahko vključite na prvi pogled nasprotujoče si storitve (npr. izlet za konec tedna, ki združuje ljudsko izročilo, bio-kuhinjo, športno aktivnost in narodno glasbo ali kaj podobnega), kar bo odstopalo od drugih ponudb.
- Za reklamo poskušajte pridobiti primerno znano osebo, ki bo postala obraz vaše nove prireditve.
- Ponovno oživljena kulturna dediščina je lahko motor lokalnega in regionalnega razvoja. Prenova razpadajočih gradov, zgodovinskih vinskih kleti in starih kmetij sama po sebi ni dovolj – potrebno jim je vdahnuti nov pomen in jih uporabiti na nov način!
- Na podeželju so poljedelske in gozdarske dejavnosti zelo pomembne za trajnostno gospodarsko neodvisnost, zato se zoperstavite zastaranju! Potrudite se prepoznati trende, ki se kažejo v vašem okolju, npr. odseljevanje mladih: nudite mladim kmetovalcem in gozdarjem ugodnosti in spodbude, s pomočjo katerih bi lahko v vašem okolju oblikovali svojo vizijo prihodnosti!
- Osvobodite se pomanjkljivih zastarelih struktur, ki se težko spreminjajo – po potrebi najemite zunanje strokovnjake!
- Ne načrtujte dolgoročnih projektov na področju poljedelstva in gozdarstva brez podpore mladih!
- Imejte strog pregled nad porabo energije na območju vaše pristojnosti. Primerjajte svojo porabo v primerljivih objektih – ne le enkrat, ampak vedno znova!
- Zastavite si visok cilj dviga deleža alternativne energije v vaši skupnosti in regiji. Razpišite nagrade za posebej vzorno varčevanje z energijo npr. na šolah, podjetjih, gospodinjstvih ipd.!
- Spodbujajte podjetja v vaši skupnosti naj organizirajo vzorčne projekte na področju trajne rabe obnovljivih virov energije.
- Udeležba mladih ni le investicija v sedanost, ampak tudi v prihodnost. Najprej se vprašajte, katere teme so najbolj aktualne. Kaj so interesi mladih, kaj jih teži? Kdo zastopa njihove interese in kako? Kdo bi jih pri projektu lahko podpiral (starši, učitelji itd.?)
- Določite eno ali več oseb, ki bodo delovali kot vezni člen med mladimi in širšo skupnostjo. To morajo biti osebe, katerim mladi zaupajo!
- Ne pozabite: mladina kot takšna ne obstaja! Posvečati se je treba različnim skupinam in subkulturam, skupinam z različnimi navadami, zbirališči in ključnim osebam znotraj teh skupin.
- Uporabljajte način komunikacije, ki je mladim blizu – posebej pozorno načrtujte delavnice z mladimi!
- Jemljite mlade resno! Ne bojte se domnevno iluzornih pričakovanj mladine. Ko slišijo, koliko katera investicija stane, so zmožni hitreje spremeniti načrt, kot odrasli, se pozanimati o možnih dodatnih virih in o tem, kaj lahko sami prispevajo.
- Igrajte z odprtimi kartami in jemljite pomisleke drugih resno. Ljudje, ki imajo občutek, da jih nihče ne posluša, se bodo projektom zoperstavljali!

6 VPELJAVA KAZALNIKOV ZA SPREMLJANJE IZVAJANJA PROJEKTA VIS ŽIRI

6.1 Nabor kazalnikov

Ker je strateški razvojni dokument občine zastavljen tako, da se v skladu z osnutkom vizije pripravijo zasnove operativnih strateških programov za 5 področij (gospodarstvo, promet, okolje, izobraževanje, kakovost življenja), je oblikovanih 5 agregatnih kazalnikov, po eden za vsak OPP, pri čemer je vsak sestavljen iz večjega števila podkriterijev (podkazalnikov).

Agregatni kazalniki v petih razvojnih stebrih zagotavljajo stalno spremljanje doseganja zastavljenih ciljev in so odraz doseganja absolutnih kvantificiranih ciljev, standardov kvalitete življenja in zadovoljstva prebivalcev. Podkriterije, ki vplivajo na kazalnik posameznega stebra je možno dopolnjevati oz. spreminjati njihovo pomembnost (ponder), kar je posebej važno v primerih, ko bo neko področje doseglo zelen standard oz. se bo pojavila potreba po drugačni obravnavi zaradi drugačnih okoliščin.

Podatke za pripravo kazalnikov zagotovi občina vsako ali vsako drugo leto v istem času in sicer v mesecu marcu, ko pridobi potrebne ocene zadovoljstva prebivalcev in izpolni zgornje dele tabel z doseženimi kvantificiranimi cilji.

V tabeli vrednosti podkriterijev je možno spremljati in primerjati pričakovane vrednosti v posameznih prihajajočih letih z dejanskimi vrednostmi. Vsakoletna analiza kazalnikov, bo opozarjala tudi na enakomeren razvoj vseh dejavnosti in ustreznost sprejetih ukrepov.

Skrbnik orodja »VIS Žiri« (Rok Prešern – občinska uprava) vsako leto ali vsako drugo leto v mesecu marcu, v priloženem orodju »VIS ŽIRI« v excel programu, vpiše dejansko stanje kazalnikov, ki jih pridobi s strani skrbnikov in pridobljene ocene zadovoljstva prebivalcev, ki jih z anketo pridobi občina na stalnem vzorcu (30 nadpovprečno angažiranih občanov + 70 naključno izbranih prebivalcev).

V excel tabeli se z zeleno barvo obarvajo dosežene pričakovane vrednosti in z rdečo barvo nedosežene pričakovane vrednosti posameznega podkriterija ter izriše graf uspešnosti razvojnega stebra.

Občinski svet obravnava stanje ob razpravi o zaključnem računu in se opredeli do ukrepov pri vseh nedoseženih pričakovanih vrednostih posameznega kazalnika.

Prebivalci s svojo participacijo tako usmerjajo delo in pozornost občinskega sveta v skladu z njihovimi pričakovanji.

6.1.1 Kazalnik »GOSPODARSTVO«

Gospodarski kazalnik upošteva stanje opredeljenih kvantificiranih ciljev na področju zaposlenosti, prihodkov zaposlenih občanov, številu prenočitvenih zmogljivosti, stanje na področju kmetijstva v občini in število neprofitnih stanovanj. Skupni gospodarski kazalnik se kombinira še z oceno zadovoljstva občanov občine Žiri na petih področjih.

S ponderjem je določen trenutni pomen posameznega kriterija in njegov vpliv na skupni agregatni kazalnik stebra Gospodarstvo.

Št.	I. GOSPODARSTVO – kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2014	CILJI 2025	PONDER	SKRBNIK
1.	Povprečna netto plača (indeks SI:100)	SURS	89	100	5	Nina Poljanšek
2.	Stopnja brezposelnosti v občini	SURS	5,9	5,0	3	Nina Poljanšek
3.	Število turističnih postelj	O	30	40	5	Nina Poljanšek
4.	Število kmetij z dopolnilno dejavnostjo	AJPES	14	20	5	Andrej Poljanšek
5.	Število tržnih dni / leto	O	22	50	10	Andrej Poljanšek
6.	Delež kmetij z naslednikom (v %)	SURS	41,9	75	2	Andrej Poljanšek
7.	Število neprofitnih stanovanj v občini	O	22	25	3	Nina Poljanšek
	ZADOVOLJSTVO OBČANOV (ocena 1 – 5)		2,96	4,5		Rok Prešern
8.	ponudba delovnih mest	A	3,15	4,5	15	
9.	turistična ponudba	A	2,42	4,5	20	
10.	ponudba stanovanj	A	3,15	4,5	10	
11.	izkoriščenost potenciala kmetijstva	A	2,75	4,5	12	
12.	ponudba malega gospodarstva	A	3,33	4,5	10	

6.1.2 Kazalnik »PROMET«

Prometni kazalnik upošteva stanje opredeljenih kvantificiranih ciljev na področju prometne infrastrukture in javnega prevoza ter zadovoljstvo občanov s stanjem na področju prometne in telekomunikacijske infrastrukture.

S ponderjem je določen trenutni pomen posameznega kriterija in njegov vpliv na skupni agregatni kazalnik stebra Promet.

Št.	II. PROMET - kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2014	CILJI 2025	PONDER	SKRBNIK
1.	Lokalne ceste v km	MOP	103	113	5	Franci Kranjc
2.	Asfaltirane lokalne ceste v km	O	73,7	80,0	10	Franci Kranjc
3.	Rekonstruirane lokalne ceste v km	O	1,5	10	5	Franci Kranjc
4.	Dolžina urejenih pločnikov v km	O	7,6	12	5	Franci Kranjc
5.	Urejene kolesarske poti v km	O	50	65	10	Rok Prešern
6.	Javna parkirna mesta	O	115	130	3	Franci Kranjc
7.	Urejena avtobusna postajališča	O	9	15	2	Franci Kranjc
	ZADOVOLJSTVO OBČANOV (ocena 1 – 5)		3,26	4,5		Rok Prešern
8.	urejenost cest in ulic	A	2,95	4,5	10	
9.	urejenost pločnikov	A	3,18	4,5	5	
10.	urejenost parkirišč	A	3,27	4,5	5	
11.	kolesarske poti	A	2,70	4,5	10	
12.	sprehajalne poti	A	3,39	4,5	5	
13.	kažipot	A	3,62	4,5	5	
14.	javna razsvetljava	A	3,61	4,5	5	
15.	zimski služba	A	3,47	4,5	5	
16.	dostopnost do telekomunikacij	A	3,38	4,5	5	
17.	javni prevoz	A	3,01	4,5	5	

6.1.3 Kazalnik »OKOLJE«

Okoljski kazalnik upošteva stanje opredeljenih kvantificiranih ciljev v občini na področju okolja in ocene zadovoljstva občanov.

S ponderjem je določen trenutni pomen posameznega kriterija in njegov vpliv na skupni agregatni kazalnik stebra Okolje.

Št.	III. OKOLJE – kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2014	CILJI 2025	PONDER	SKRBNIK
1.	Stanovanjski objekti priključeni na javni vodovod	O	859	900	10	Franci Kranjc
2.	Stanovanjski objekti priključeni na ČN	O	884	1000	10	Andrej Poljanšek
3.	Gospodinjstva vključena v organiziran odvoz odpadkov v %	O	100	100	10	Andrej Poljanšek
	ZADOVOLJSTVO OBČANOV (ocena 1 – 5)		3,69	4,5		Rok prešern
4.	javne površine	A	3,27	4,5	10	
5.	ravnanje z odpadki	A	3,82	4,5	5	
6.	oskrba z vodo	A	4,19	4,5	5	
7.	kanalizacija in ČN	A	3,96	4,5	10	
8.	čistost rek, potokov in jezer	A	3,40	4,5	10	
9.	kakovost zraka	A	4,06	4,5	5	
10.	stanje hrupa	A	3,90	4,5	5	
11.	urejenost pokopališč	A	3,90	4,5	5	
12.	vključenost ljudi v urejenost okolja	A	3,35	4,5	5	
13.	prostorski plan občine	A	3,10	4,5	10	

6.1.4 Kazalnik »IZOBRAŽEVANJE«

Kazalnik izobraževanje upošteva stanje opredeljenih kvantificiranih ciljev na področju vzgoje in izobraževanja in ocene zadovoljstva občanov.

S ponderjem je določen trenutni pomen posameznega kriterija in njegov vpliv na skupni agregatni kazalnik stebra Izobraževanje.

Št.	IV. IZOBRAŽEVANJE – kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2015	CILJI 2025	PONDER	SKRBNIK
1.	Število vpisanih otrok v vrtec (tekoče šolsko leto)	O	259	280	5	Rok Prešern
2.	Število vpisanih otrok v OŠ (tekoče šolsko leto)	O	505	520	5	Rok Prešern
3.	Število izobraževalnih programov za III. generacijo	O	0	3	10	Rok Prešern
4.	Število razpisanih nagrad za dosežke v šoli, raziskovanju in športu	O	0	5	10	Rok Prešern
	ZADOVOLJSTVO OBČANOV (ocena 1 – 5)		3,57	4,5		Rok Prešern
5.	Ustreznost objektov otroških vrtcev	A	3,85	4,5	20	
6.	Ustreznost objektov šol	A	3,61	4,5	15	
7.	Ustreznost vsebin v vrtcih in šolah	A	4,01	4,5	5	
8.	Ocena vsebin za III. generacijo	A	2,96	4,5	15	
9.	Vključenost v življenje lokalne skupnosti	A	3,43	4,5	15	

6.1.5 Kazalnik »KAKOVOST ŽIVLJENJA«

Kazalnik kakovosti življenja upošteva stanje opredeljenih kvantificiranih ciljev na področju kakovosti življenja v občini in ocene zadovoljstva občanov na tem področju, ki jim je dodana še ocena zaupanja v občinske organe.

S ponderjem je določen trenutni pomen posameznega kriterija in njegov vpliv na skupni agregatni kazalnik stebra Kakovost življenja.

Št.	V. KAKOVOST ŽIVLJENJA – kvantificirani cilji	VIR	Stanje 2014	CILJI 2025	PONDER	SKRBNIK
1.	Število zdravnikov (skupaj) / 1000 prebivalcev	O	0,4	0,6	10	Nina Poljanšek
2.	Število obiskovalcev na razstavah, v muzejih, galerijah.../ leto	O	1.305	3.000	5	Nina Poljanšek
3.	Število obiskovalcev na športnih in turističnih prireditvah / leto	O	2.500	10.000	10	Nina Poljanšek
4.	Število postelj v domovih za ostarele	O	0	30	5	Nina Poljanšek
	ZADOVOLJSTVO OBČANOV (ocena 1 – 5)		3,34	4,5		Rok Prešern
5.	zdravstvena oskrba	A	2,70	4,5	15	
6.	kulturno dogajanje in udejstvovanje	A	3,26	4,5	5	
7.	možnost športa in rekreacije	A	3,84	4,5	5	
8.	socialne aktivnosti	A	3,29	4,5	10	
9.	oskrba prebivalcev	A	3,10	4,5	10	
10.	duhovna oskrba	A	3,71	4,5	5	
11.	med-sosedski odnosi	A	3,72	4,5	5	
12.	varnost bivanja	A	3,61	4,5	5	
13.	stopnja zaupanja v občino	A	2,79	4,5	10	

6.1.6 Skupni kazalnik vseh 5 stebrov

V tabeli na naslednjih dveh straneh so izračunane pričakovane letne vrednosti vseh uporabljenih podkriterijev v vseh 5 razvojnih sberih.

V prilogi je izdelan program za spremljanje izvajanja VIS Žiri v Excel obliki.

Tabela 18 : Pričakovane letne vrednosti vseh kazalnikov

		LETO	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
GOSPODARSKI KAZALNIK	UTEŽ	OZNAKA	0,100	0,185	0,267	0,352	0,426	0,511	0,589	0,674	0,748	0,833	0,915	1,000
Povprečna netto plača (indeks SI:100)	5%	K 1-1	89,00	90,00	91,00	92,00	93,00	94,00	95,00	96,00	97,00	98,00	99,00	100,00
Stopnja brezposelnosti v občini	3%	K 1-2	5,90	5,82	5,74	5,66	5,57	5,49	5,41	5,33	5,25	5,16	5,08	5,00
Število turističnih postelj	5%	K 1-3	30,00	31,00	32,00	33,00	34,00	35,00	35,00	36,00	37,00	38,00	39,00	40,00
Število kmetij z dopolnilno dejavnostjo	5%	K 1-4	14,00	15,00	15,00	16,00	16,00	17,00	17,00	18,00	18,00	19,00	19,00	20,00
Število tržnih dni / leto	10%	K 1-5	22,00	25,00	27,00	30,00	32,00	35,00	37,00	40,00	42,00	45,00	47,00	50,00
Delež kmetij z naslednikom (v %)	2%	K 1-6	41,90	44,91	47,92	50,93	53,94	56,95	59,96	62,96	65,97	68,98	71,99	75,00
Število neprofitnih stanovanj v občini	3%	K 1-7	22,00	22,00	23,00	23,00	23,00	23,00	24,00	24,00	24,00	24,00	25,00	25,00
ponudba delovnih mest	15%	K 1-8	3,15	3,27	3,40	3,52	3,64	3,76	3,89	4,01	4,13	4,26	4,38	4,50
turistična ponudba	20%	K 1-9	2,42	2,61	2,80	2,99	3,18	3,37	3,56	3,74	3,93	4,12	4,31	4,50
ponudba stanovanj	10%	K 1-10	3,15	3,27	3,40	3,52	3,64	3,76	3,89	4,01	4,13	4,26	4,38	4,50
izkoriščenost potenciala kmetijstva	12%	K 1-11	2,75	2,91	3,07	3,23	3,39	3,55	3,71	3,86	4,02	4,18	4,34	4,50
ponudba malega gospodarstva	10%	K 1-12	3,33	3,44	3,54	3,65	3,76	3,86	3,97	4,08	4,18	4,29	4,39	4,50
PROMETNI KAZALNIK	UTEŽ	OZNAKA	0,100	0,183	0,264	0,346	0,426	0,510	0,590	0,674	0,754	0,836	0,917	1,000
Lokalne ceste (v km)	5%	K 2-1	103,00	103,91	104,82	105,73	106,64	107,55	108,46	109,36	110,27	111,18	112,09	113,00
Asfaltirane lokalne ceste (v km)	10%	K 2-2	73,70	74,27	74,85	75,42	75,99	76,56	77,14	77,71	78,28	78,86	79,43	80,00
Rekonstruirane lokalne ceste (v km)	5%	K 2-3	1,50	2,27	3,05	3,82	4,59	5,36	6,14	6,91	7,68	8,46	9,23	10,00
Dolžina urejenih pločnikov (v km)	5%	K 2-4	7,60	8,00	8,40	8,80	9,20	9,60	10,00	10,40	10,80	11,20	11,60	12,00
Urejene kolesarske poti (v km)	10%	K 2-5	50,00	51,36	52,73	54,09	55,46	56,82	58,18	59,55	60,91	62,27	63,64	65,00
Javna parkirna mesta	3%	K 2-6	115,00	116,00	118,00	119,00	120,00	122,00	123,00	125,00	126,00	127,00	129,00	130,00
Urejena avtobusna postajališča	2%	K 2-7	9,00	10,00	10,00	11,00	11,00	12,00	12,00	13,00	13,00	14,00	14,00	15,00
urejenost cest in ulic	10%	K 2-8	2,95	3,09	3,23	3,37	3,51	3,66	3,80	3,94	4,08	4,22	4,36	4,50
urejenost pločnikov	5%	K 2-9	3,18	3,30	3,42	3,54	3,66	3,78	3,90	4,02	4,14	4,26	4,38	4,50
urejenost parkirišč	5%	K 2-10	3,27	3,38	3,49	3,61	3,72	3,83	3,94	4,05	4,17	4,28	4,39	4,50
kolesarske poti	10%	K 2-11	2,70	2,86	3,03	3,19	3,36	3,52	3,68	3,85	4,01	4,17	4,34	4,50
sprehajalne poti	5%	K 2-12	3,39	3,49	3,59	3,69	3,79	3,90	4,00	4,10	4,20	4,30	4,40	4,50
kažipot	5%	K 2-13	3,62	3,70	3,78	3,86	3,94	4,02	4,10	4,18	4,26	4,34	4,42	4,50
javna razsvetljava	5%	K 2-14	3,61	3,69	3,77	3,85	3,93	4,02	4,10	4,18	4,26	4,34	4,42	4,50
zimski služba	5%	K 2-15	3,47	3,56	3,66	3,75	3,85	3,94	4,03	4,13	4,22	4,31	4,41	4,50
dostopnost do telekomunikacij	5%	K 2-16	3,38	3,48	3,58	3,69	3,79	3,89	3,99	4,09	4,20	4,30	4,40	4,50
javni prevoz	5%	K 2-17	3,01	3,15	3,28	3,42	3,55	3,69	3,82	3,96	4,09	4,23	4,37	4,50
OKOLJSKI KAZALNIK	UTEŽ	OZNAKA	0,190	0,265	0,336	0,411	0,485	0,559	0,631	0,705	0,779	0,854	0,925	1,000
Število stanovanjskih objektov priključenih na javni vodovod	10%	K 3-1	859,00	863,00	866,00	870,00	874,00	878,00	881,00	885,00	889,00	893,00	896,00	900,00
Število stanovanjskih objektov priključenih na ČN	10%	K 3-2	884,00	895,00	905,00	916,00	926,00	937,00	947,00	958,00	968,00	979,00	989,00	1.000,00
% vključenosti gospodinjstev v org. odvoz odpadkov	10%	K 3-3	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
javne površine	10%	K 3-4	3,27	3,38	3,49	3,61	3,72	3,83	3,94	4,05	4,17	4,28	4,39	4,50

ravnanje z odpadki	5%	K 3-5	3,82	3,88	3,94	4,01	4,07	4,13	4,19	4,25	4,32	4,38	4,44	4,50
oskrba z vodo	5%	K 3-6	4,19	4,22	4,25	4,28	4,30	4,33	4,36	4,39	4,42	4,44	4,47	4,50
kanalizacija in ČN	10%	K 3-7	3,96	4,01	4,06	4,11	4,16	4,21	4,26	4,30	4,35	4,40	4,45	4,50
čistost rek, potokov in jezer	10%	K 3-8	3,40	3,50	3,60	3,70	3,80	3,90	4,00	4,10	4,20	4,30	4,40	4,50
kakovost zraka	5%	K 3-9	4,06	4,10	4,14	4,18	4,22	4,26	4,30	4,34	4,38	4,42	4,46	4,50
stanje hrupa	5%	K 3-10	3,90	3,96	4,01	4,06	4,12	4,17	4,23	4,28	4,34	4,39	4,45	4,50
urejenost pokopališč	5%	K 3-11	3,90	3,96	4,01	4,06	4,12	4,17	4,23	4,28	4,34	4,39	4,45	4,50
vključenost občanov v urejenost okolja	5%	K 3-12	3,35	3,46	3,56	3,66	3,77	3,87	3,98	4,08	4,19	4,29	4,40	4,50
prostorski plan občine	10%	K 3-13	3,10	3,23	3,36	3,48	3,61	3,74	3,86	3,99	4,12	4,25	4,37	4,50
KAZALNIK IZOBRAŽEVANJE	UTEŽ	OZNAKA	0,100	0,165	0,280	0,345	0,427	0,495	0,605	0,673	0,755	0,820	0,935	1,000
Število vpisanih otrok v vrtec (tekoče šolsko leto)	5%	K 4-1	259,00	261,00	263,00	265,00	267,00	269,00	270,00	272,00	274,00	276,00	278,00	280,00
Število vpisanih otrok v OŠ (tekoče šolsko leto)	5%	K 4-2	505,00	506,00	508,00	509,00	510,00	512,00	513,00	515,00	516,00	517,00	519,00	520,00
Število izobraževalnih programov za III. generacijo	10%	K 4-3	0,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00	2,00	2,00	2,00	2,00	3,00	3,00
Število razpisanih nagrad za dosežke v šoli, raziskovanju in športu	10%	K 4-4	0,00	0,00	1,00	1,00	2,00	2,00	3,00	3,00	4,00	4,00	5,00	5,00
Ustreznost objektov otroških vrtcev	20%	K 4-5	3,85	3,91	3,97	4,03	4,09	4,15	4,21	4,26	4,32	4,38	4,44	4,50
Ustreznost objektov šol	15%	K 4-6	3,61	3,69	3,77	3,85	3,93	4,02	4,10	4,18	4,26	4,34	4,42	4,50
Ustreznost vsebin v vrtcih in šolah	5%	K 4-7	4,01	4,06	4,10	4,14	4,19	4,23	4,28	4,32	4,37	4,41	4,46	4,50
Ocena vsebin za III. generacijo	15%	K 4-8	2,96	3,10	3,24	3,38	3,52	3,66	3,80	3,94	4,08	4,22	4,36	4,50
Vključenost v življenje lokalne skupnosti	15%	K 4-9	3,43	3,53	3,63	3,72	3,82	3,92	4,01	4,11	4,21	4,31	4,40	4,50
KAZALNIK KAKOVOSTI ŽIVLJENJA	UTEŽ	OZNAKA	0,100	0,182	0,263	0,345	0,428	0,510	0,590	0,672	0,755	0,837	0,918	1,000
Število zdravnikov (skupaj) / 1000 prebivalcev	10%	K 5-1	0,40	0,42	0,44	0,46	0,47	0,49	0,51	0,53	0,55	0,56	0,58	0,60
Število obiskovalcev na razstavah, v muzejih, galerijah.../ leto	5%	K 5-2	1.305	1.459	1.613	1.767	1.921	2.075	2.230	2.384	2.538	2.692	2.846	3.000
Število obiskovalcev na športnih in turističnih prireditvah / leto	10%	K 5-3	2.500	3.182	3.864	4.545	5.227	5.909	6.591	7.273	7.955	8.636	9.318	10.000
Število postelj v domovih za ostarele	5%	K 5-4	0,00	3,00	5,00	8,00	11,00	14,00	16,00	19,00	22,00	25,00	27,00	30,00
zdravstvena oskrba	15%	K 5-5	2,70	2,86	3,03	3,19	3,36	3,52	3,68	3,85	4,01	4,17	4,34	4,50
kulturno dogajanje in udejstvovanje	5%	K 5-6	3,26	3,37	3,49	3,60	3,71	3,82	3,94	4,05	4,16	4,28	4,39	4,50
možnost športa in rekreacije	5%	K 5-7	3,84	3,90	3,96	4,02	4,08	4,14	4,20	4,26	4,32	4,38	4,44	4,50
socialne aktivnosti	10%	K 5-8	3,29	3,40	3,51	3,62	3,73	3,84	3,95	4,06	4,17	4,28	4,39	4,50
oskrba prebivalcev	10%	K 5-9	3,10	3,23	3,36	3,48	3,61	3,74	3,86	3,99	4,12	4,25	4,37	4,50
duhovna oskrba	5%	K 5-10	3,71	3,78	3,85	3,93	4,00	4,07	4,14	4,21	4,29	4,36	4,43	4,50
med-sosedski odnosi	5%	K 5-11	3,72	3,79	3,86	3,93	4,00	4,08	4,15	4,22	4,29	4,36	4,43	4,50
varnost bivanja	5%	K 5-12	3,61	3,69	3,77	3,85	3,93	4,02	4,10	4,18	4,26	4,34	4,42	4,50
stopnja zaupanja v občino	10%	K 5-13	2,79	2,95	3,10	3,26	3,41	3,57	3,72	3,88	4,03	4,19	4,35	4,50